

MilIEURAMA

Afgiftekantoor
Brussel X

nummer 12
december 1999

**Maandblad
van
Bond
Beter Leefmilieu**

Redactie en administratie:
Tweeherkenstraat 47,
B-1000 Brussel
Tel.: 02/282.17.20 - Fax: 02/230.53.89

- **FEDERAAL RAPPORT DUURZAME ONTWIKKELING.**
- **DOSSIER: EEN BAROMETER VOOR GENT.**
- **AANTAL ASTMA- EN ALLERGIELIJDERS STIJGT EVENREDIG MET WELVAARTSPEIL.**
- **MAP2 NOG VOOR START IN DE PRULLENMAND.**
- **IJZEREN RIJN: MILIEUVERENIGINGEN TREKKEN DE GRENSEN.**

Inhoud

Commentaar

2

Slechte leerling of slechte leermeester?

Omslagverhaal

3-6

De aarde bekeken vanuit België

Ledenblad

7

Dossier

8-11

Gentse barometer voor duurzame ontwikkeling.

Wet en Mina

12

Minaraad geeft plattelandsplan onvoldoende

Flitsen

13

Boek & Milieu

14-15

Astma- en allergieklidders

16-17

Dringend gevraagd! Beleidsplan rond kinderen, milieu en gezondheid

Ecotips

18-19

Ethisch e-mailen

WWF

20-21

Groeiend Groen

Beleid

22-23

"Gans Vlaanderen moet kwetsbaar gebied worden."

Internationaal

26-27

Milieuverenigingen tegen heropening historisch tracé IJzeren Rijn.

C O M M E N T A A R

Slechte leerling of slechte leermeesters?

Als het op de naleving van Europese wetgeving aankomt, slaat ons land een belabberd figuur. Geen enkel ander land neemt zo'n loopje met de Europese richtlijnen. Zelfs een koele Europaminnaar zoals Groot-Brittannië is veel consequenter in het omzetten en toe-
passen van de Europese wetgeving.

Onze bewindslui zitten nu blijkbaar met dat imagoprobleem ver-
veeld. Regeringscommissaris Freddy Willockx wordt daarom
ingeschakeld om onze achterstand in de omzetting en naleving
van de Europese wetgeving in te halen. We moeten een paar
bankjes vooruit kunnen in de Europese klas.

En vooral in de milieulesen lijken we slecht te scoren. Of het nu
gaat om de nitraatverontreiniging door de landbouw, het zuive-
ren van stedelijk afvalwater, de bescherming van speciale leefge-
bieden voor vogels en planten, het verlenen van milieuvergunning-
gen of het opmaken van milieueffectenrapporten: telkens als
bepaalde economische belangen in het spel zijn, slagen wij er niet
in de Europese regels voor de bescherming van ons leefmilieu te
respecteren. Doorheen dit nummer van Milieurama wordt dat
meermaals verduidelijkt.

Onze slechte milieuexamens hebben niet zozeer te maken met
onze moeilijke staatsstructuur. Die is in landen als Duitsland en
Spanje minstens even ingewikkeld - en meer democratisch -. Het
gaat om een gebrek aan politiek wil. Zolang de doelgroepen van
het milieubeleid de pen mogen vasthouden bij het schrijven van
onze milieuwetgeving, moeten we op niet veel beterschap rekenen.
Als de Boerenbond zijn veto mag blijven stellen tegen elke poging
tot verscherping van het MAP en de Europees beschermde habi-
tats voor elke vraag om havenuitbreiding moeten blijven wijken,
dan zal ook Freddy Willockx niets meer kunnen doen dan vast-
stellen op welke punten de Europese wetgeving wordt geschonden.
En dat hebben wij reeds lang voor hem gedaan.

Bart Martens

C O L O F O N

Milieurama

19de jaargang - Maandblad van
Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

Redactie en Administratie

Bond Beter Leefmilieu
Tweckerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20. - Fax. 02/230.53.89.
email: hostmaster@bbvlv.be
http://www.bondbeterleefmilieu.be

Abonnementen

80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer
001-1475409-18 van Bond Beter
Leefmilieu vzw.

Combi-Abonnementen

Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu
kunnen hun leden een uiterst voordelig
combi-abonnement van Milieurama aan-
bieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog
contact op met het BBL-secretariaat.

Verantwoordelijke Uitgever

Danny Jacobs
Tweckerkenstraat 47, 1000 Brussel

Hoofdreducteur

Davy Polle Paulus

Werken mee aan dit nummer:

Stefaan Claeys, Charles De Buyser,
Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen,
Bea Lootens, Bart Martens, Dirk Serneels,
Sandra Van Aerschoot, Jo Van Assche,
Johan Vandewalle, Jan Vanherk,
Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel,
Davy Polle Paulus, Peter Ketelers,
Johan Niemegeers, Jan Verhey

Foto's

Frans Geys, Luc Verhaegen, BBL-archief

Vormgeving en druk

VUMpress

Copyright

Overname van artikelen wordt aanbevolen,
mits bronvermelding.

Advertenties

Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de
inhoud van de opgenomen advertentie.

Papier

Milieurama wordt (uiteraard) gedrukt op
niet-gebleekt kringlooppapier, de kaft is
niet-chloorgebleekt. Gooi deze Milieurama
niet zomaar weg! Geef hem door aan
vrienden of geïnteresseerden. Volledig uit-
gelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje
bij het oud papier!

Planbureau spreekt zich uit
over de ontwikkeling van de
Belgische economie.

Federaal Rapport Duurzame
Ontwikkeling is niet mals
voor het beleid.

(dia voorkaft:
Frans Geys)

Federaal Rapport Duurzame Ontwikkeling

De aarde bekeken vanuit België

Tijdens de vorige legislatuur werd de basis gelegd voor wat een federaal duurzaam beleid zou moeten worden. En dit via een kaderwet rond duurzame ontwikkeling, via de installatie van een Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling die een Plan Duurzame Ontwikkeling moet ontwikkelen en via de vastlegging van een tweejaarlijks federaal rapport rond duurzame ontwikkeling. Een eerste resultaat ligt nu op tafel: het eerste Federaal Rapport Duurzame Ontwikkeling. Een rapport van het Planbureau, het orgaan dat onze sociaal-economische ontwikkeling opvolgt, prognoses van de economie ontwikkelt en rechtstreeks adviseert aan onze federale premier.

3

De eindconclusie van het eerste rapport van de Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Planbureau kan trouwens meteen tellen: "alhoewel België zich akkoord verklaarde met Agenda 21 in Rio werden de jongste jaren van besluitvorming gekenmerkt door een gebrek aan integratie van het sociale, economische en ecologisch beleid en was er een gebrek aan langetermijnvisie: er wordt in beleidsmiddelen te weinig rekening gehouden met de onzekerheden in verband met de effecten op langere termijn van het gangbare ontwikkelingsmodel".

Duurzame ontwikkeling in historisch perspectief

De Club van Rome maakte in 1972 furore met haar statement "grenzen aan de groei", waarbij ze wees op de exponentiële groei van de bevolking, de industrialisatie, de vervuiling, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen in een eindige wereld. De Club stelde dat enkel een drastische hervorming van de instellingen verbetering zou brengen. Twintig jaar later was de Club van Rome er weer met het toch wel vernieuwende statement "de grenzen voorbij". Daarin stelde de Club dat ondanks de verbeterde technologie, het verhoogd milieubewustzijn en de milieuwetgeving de vervuiling de ecologische grenzen overschreden heeft. De Club bepleitte onder het motto Factor 4 de snelle verbetering van de efficiëntie waarmee grondstoffen en energie worden gebruikt. Maar niet alleen "onafhankelijke" organisaties confronteren ons met de toekomstkansen van de aarde. Ook de Verenigde Naties, hét politiek wereldorgaan, kon na tal van lokale, regionale en mondiale milieuproblemen niet naast de problemen kijken. Onder impuls van premier Brundlandt van Noorwegen werd in 1987 een VN-rapport opgemaakt dat de milieu- en ontwikkelingsproblemen duidde. Het rapport was optimistischer dan de Club van Rome want het zag oplossingen voor de problemen: de maatschappij zou moeten evolueren naar een tijdperk van duurzame ontwikkeling. Dit begrip lijkt reeds versleten, maar is slechts een dikke twintig jaar jong. In beleidsverklaringen komt de term ondertussen meer en meer naar voor, meestal onder de traditionele noemer van duurzame groei. In feite houdt het bergrip in dat er meer welvaart en welzijn moet bereikt worden voor meer mensen op aarde nu en in de toekomst met minder middelen. In 1992 maakte de VN duurzaam-

me ontwikkeling concreet via een mondiaal actieprogramma Agenda 21, ondertekenden alle landen een Verklaring van Rio en werden internationale verdragen opgestart rond klimaat en biodiversiteit. En nu is er een Belgisch Rapport Duurzame Ontwikkeling.

Het Planbureau rapporteert

Alhoewel het rapport aangeeft dat ze geen ex-post-facto evaluatie wil maken van de vorige regeringen in België na de UNCED-conferentie, zet ze het beleid toch een duidelijke duurzaamheidsspiegel voor. Volgens het Planbureau scoort het tot nu toe gevoerde federaal beleid ondermaats. Het Planbureau maakt die evaluatie niet zomaar. Ze zet eerst duidelijk op een rij waaraan België zich verbonden heeft toen ze mee de Verklaring van Rio ondertekende in Rio de Janeiro 1992. België erkende als ontwikkeld land meer verantwoordelijkheid te zullen dragen bij het komen tot een mondiale duurzame ontwikkeling. Ze erkende nu al rekening te willen houden met de toekomstige generaties. Ze erkende een milieubeleid niet los te zien van een ontwikkelingsbeleid. Ze erkende om het ontbreken van volledige wetenschappelijke zekerheid niet aan te grijpen om geen milieubeleid te voeren. En ze erkende burgers toegang te geven tot het beleid.

Het Planbureau zette deze krijtlijnen om in toetsbare thema's

voor een duurzaam federaal beleid. Kennen we een gezond milieu in België? Zijn we allen gezonde mensen met duurzame consumptiepatronen? Hebben alle mensen kans tot een menswaardig bestaan in België? Dat zijn de basisvragen. Voor vier cruciale domeinen: bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, bescherming van de atmosfeer, bescherming van de zeeën en verandering van de consumptiepatronen, maakt het bureau een feitelijke en politieke analyse.

Armoede in België

Sinds het begin van de jaren negentig is het aantal bestaansminimumtrekkers in België voortdurend toegenomen: met 68% tussen 1990 en 1998. Rekening houdend met alle personen die leven van het bestaansminimum (kinderen, personen ten laste, enzovoort), bedroeg het percentage van de bevolking dat op de wettelijke armoedegrens leeft 2,4% in 1998. Op basis van de empirische norm vastgelegd door de EU, ligt dit niveau hoger: het aantal mensen die in armoede leven werd geschat op 6,6% en degenen die in bestaansonzekerheid leven op 13,9%.

De regering 1992-1995 kondigde in haar Regeringsverklaring een Algemeen Verslag over de Armoede (AVA) aan. Ze werkte een aantal maatregelen uit zoals de invoering van een zogeheten integratiecontract voor bestaansminimumtrekkers, de afschaffing van de wet op de beteugeling van landloperij en een hogere tussenkomst voor steden met een uitzonderlijk hoge concentratie aan bestaansminimumtrekkers. De regering 1995-1999 nam het intussen afgeronde AVA als uitgangspunt voor haar beleid. In de gezondheidssector werden maatregelen genomen die de toegang tot de gezondheidszorg vergemakkelijken. Er zijn maatregelen genomen die de arbeidsvraag van werklozen bevorderen en het arbeidsaanbod verhogen. Indien de stijging van de werkgelegenheid echter verder wordt nagestreefd door verminderingen van sociale zekerheidsbijdragen, dan kan de financiering van de sociale zekerheid in het gedrang komen, hoewel meer en meer mensen hier beroep op doen. Werklozen en bijstandstrekkers worden ook in toenemende mate (her)ingeschakeld in het niet-reguliere arbeidscircuit. De vraag is echter in welke mate deze mensen kunnen doorstromen naar het reguliere arbeidscircuit, waar de kans op armoede en bestaansonzekerheid immers beduidend lager is. Belangrijke federale maatregelen waren ook deze tegen overkreditering, voor de minimale levering van energie en een minimale dienstverlening inzake transport. Voorlopig kan niet gezegd worden in welke mate deze maatregelen bijdragen tot een vermindering van armoede en bestaansonzekerheid.

Volgens het Planbureau blijkt dat armoedebestrijding zich nog teveel in de marginaliteit van de politieke en van de sociaal-economische besluitvormers situeert. Het bureau beveelt aan om van armoedebestrijding een permanente beleidsoptie te maken binnen alle sociale en economische domeinen.

Het klimaat in België

Tijdens de zomers van 1989, 1990, 1994 en 1995 overschreden de opgetekende ozonconcentraties dikwijls de EU-drempelwaarden ter bescherming van de gezondheid. In 1994 werden in België tijdens een hittegolf tussen 27 juni en 7 augustus, waarbij extreme temperaturen gepaard gingen met ongewoon hoge ozonconcentraties, 1.226 extra doden geteld, waarvan 80,8% bejaarden (65-plussers). Sinds 1983 wordt ook een opwaartse trend in de uitstoot van broeikasgassen waargenomen. Tussen 1990 en 1996 is de uitstoot gestegen met 9,3% (+10,7% voor CO₂). Zonder aangepast beleid en maatregelen, zou de uitstoot in 2010, 22% hoger liggen dan in 1990.

In 1994 werd een Nationaal Programma ter Vermindering van de CO₂-uitstoot aangenomen. Het programma stelde een ambitieuze doelstelling voorop: een vermindering van de CO₂-uitstoot met 5% tussen 1990 en 2000. Gezien het merendeel van de maatregelen niet werd uitgevoerd kan worden vastgesteld dat deze vermindering van 5% niet zal worden bereikt. Ook rond ozon in de troposfeer werd een Plan aangenomen en regelmatig bijgewerkt. De doelstellingen van dit plan worden ofwel moeizaam - stabilisatie van de NO_x-uitstoot -, ofwel niet gerespecteerd - vermindering van 30% tussen 1990 en 1999 van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) -. Het gaat nochtans om internationale verplichtingen die door België zijn onderschreven. Een kwantificering van het effect van de maatregelen van het plan ontbreekt. Dit alles doet volgens het Planbureau ernstige twijfels rijzen over het vermogen van dit plan om de uiteindelijke doelstelling te bereiken. De impact van de bekende maatregelen in de energiesector (duurzame energie, WKK en REG) waren niet helemaal verwaarloosbaar: volgens de berekeningen van het Federaal Planbureau werd een vermindering van de CO₂-uitstoot bekomen met 1% ten opzichte van het verwachte niveau zonder zulke maatregelen. Andere gunstige maatregelen werden getroffen in het domein van justitie - verbetering van de snelheidscontroles -, van de gezondheid - vermindering van de dioxine-uitstoot - en van de landbouw - vermindering van het gebruik van methylobromide -. Het toekennen van een premie voor een katalysator, de ondersteuning van het Europese proces ter versterking van de normen op dieselvoertuigen, het beheerscontract van de NMBS dat een stijging van het aanbod met 2% vraagt en een beperking van de fiscale aftrekbaarheid van de kosten verbonden met het woonwerkverkeer met de wagen zorgden ook voor wat beweging op verkeersvlak. Maar al deze maatregelen hebben volgens het Planbureau onvoldoende impact gehad en verschillende belofde en noodzakelijke maatregelen werden ook niet genomen. Binnen de transportsector zijn deze lacunes het meest evident: het gebrek aan fiscale stimuli voor de aankoop van voertuigen met lage uitstoot, aan fiscale differentiaties in functie van externe kosten, aan versterking van de controle op de uitlaatgassen, aan omzetting van de richtlijn betreffende de beperking van uitwasemingen van mobiele benzinereservoirs, gebrek aan verplichting om bedrijfsvervoersplannen te realiseren en de afwezigheid van een federaal mobiliteitsplan.

Het Planbureau is weerom hard in de conclusies: hoewel het beleid inzake de bescherming van de atmosfeer ambitieuze doelstellingen heeft vooropgesteld, kreeg het duidelijk geen politieke prioriteit en ontbrak het aan menselijke en budgettaire middelen. Een wetenschappelijk ondersteuningsprogramma werd opgesteld, waarvan de band met de politieke besluitvorming evenwel nog niet werd bewezen. De reoriëntatie van de verschillende federale, sectorale beleidsdomeinen – energie, transport, gezondheid en werkgelegenheid – was onvoldoende om een verbetering in de toestand van de atmosfeer voort te brengen en de overige mogelijkheden ter ondersteuning van het beleid inzake atmosfeer vanuit de fiscaliteit (zelfs buiten een Europese fiscaliteit), transport, justitie en economie werden onvoldoende aangewend. Zulke situatie dreigt schadelijk te zijn op lange termijn, gezien België in de toekomst nog grotere verminderingen van de uitstoot van broeikasgassen zal moeten realiseren. Deze conclusie van het Planbureau kan tellen.

De zee

In het mariene milieu werden belangrijke dalingen opgetekend van de uitstoot van gevaarlijke stoffen, waarvan de vermindering prioritair geacht wordt. Toch kunnen die bemoedigende resultaten niet verbergen dat de reductiedoelstellingen overgenomen in het kader van de Noordzeeconferenties, intermediaire doelstellingen zijn. Bovendien leiden andere gevaarlijke stoffen, die nog niet als prioritair beschouwd worden, wel tot problemen. De toename van de totale verkoop van pesticiden in België is zorgwekkend. De vermindering van de aanvoer van nutriënten ligt ook beneden de verwachtingen.

Er bestaat geen concreet actieplan rond dit thema, maar rekening houdend met het internationale karakter van de druk op het mariene milieu, vormen een serie internationale verbintenissen en akkoorden het kader voor dit beleid. Het economisch beleid heeft slechts weinig rekening gehouden met de bescherming van het mariene milieu. De enkele maatregelen die de druk op het mariene milieu zouden kunnen verminderen, werden genomen om redenen van veiligheid van de consumenten. Andere indirecte maatregelen over bepaalde gevaarlijke stoffen werden genomen in het kader van het gezondheidsbeleid. Het landbouwbeleid heeft verschillende maatregelen geconcretiseerd die het eventueel mogelijk maken om de druk op het mariene milieu te verminderen. De aan deze maatregelen toegewezen middelen zijn echter heel gering in vergelijking met de algemene

omvang van de landbouwsubsidies. Bovendien blijft de landbouw de grootste gebruiker van bestrijdingsmiddelen en is ze er niet in geslaagd de toevoer van nitraten naar het aquatisch milieu te verminderen. Hierbij komt nog dat in het kader van het fiscaal beleid, de bestrijdingsmiddelen gebruikt binnen de landbouw, buiten het toepassingsveld van de wet op de milieutaksen vallen. Het transportbeleid was in hoofdzaak gericht op economische doelstellingen en heeft geen rekening gehouden met de bescherming van het mariene milieu.

Het Planbureau eindigt weer hard: het mariene milieu, als uiteindelijke verzamelplaats van de meeste vervuilende stoffen uitgestoten als gevolg van menselijke activiteiten, wordt in positieve of negatieve zin getroffen door het merendeel van het gevoerde beleid. Omwille van deze reden kan een beleid dat het accent legt op de bescherming "stroomafwaarts" moeilijk doeltreffend zijn. Een betere integratie en het in rekening brengen van de bescherming van het mariene milieu in het geheel van de andere beleidsdomeinen ontbrak.

Duurzame consumptie

Gedurende de laatste 30 tot 40 jaar zijn vooral de uitgaven voor diensten en voor een reeks niet-primaire goederen en diensten toegenomen zoals transport, gezondheidszorg, cultuur en vrije tijd, reizen, horeca en financiële dienstverlening. Die evoluties hebben bijgedragen tot een verbetering van de levenskwaliteit en tot een "consumptiestandaard". Niet iedereen heeft echter toegang heeft tot die levensstandaard. Tussen de kwaliteit van de consumptie van personen met de laagste inkomens en die met de hoogste inkomens hebben zich ongelijkheden doorgezet. Bovendien hebben sommige aspecten van dat consumptiepatroon schadelijke gevolgen op milieugebied: toegenomen gebruik van natuurlijke hulpbronnen, toenemende hoeveelheden afval, andere voedings- en verplaatsingspatronen.

Er is geen coherente strategie op dit vlak. Er zijn wel initiatieven zoals milieutaksen, het Europese Milieukeur, de Commissie voor Milieuetikettering en Milieureclamecode maar in het algemeen lijken deze onvoldoende om een reële wijziging van de beoogde consumptie van goederen en diensten te bewerkstelligen. Er werden maatregelen genomen ter bescherming van de consument tegen gevaarlijke stoffen in voedingsmiddelen. In de transportsector werden enkele maatregelen genomen om consumenten aan te moedigen het openbaar vervoer te nemen, maar voorlopig ontbreekt een echte omvattende strategie. In het kader van het milieubeleid zal de goedkeuring van de wet op de productnormen een juridisch instrument scheppen dat kan bijdragen tot een verandering van de consumptiepatronen. Er zijn fiscale wijzigingen doorgevoerd, die hoofdzakelijk een bevordering van een duurzamere consumptie van energie en van de transportmiddelen beogen, maar waarvan de omvang te beperkt blijft om de consumptiepatronen gevoelig te veranderen.

Het federaal Planbureau is staalhard en feitelijk in haar analyse van het federaal duurzaamheidsbeleid sinds 1992: "algemeen werden binnen het beleid de indirecte en collectieve gevolgen verbonden met de consumptiepatronen (milieuverontreiniging, het niet respecteren van de rechten van werknemers) slechts in beperkte mate in rekening gebracht in de getroffen maatregelen. Zo'n integratie is echter vereist opdat de burgers zouden beschikken over een kader van economische signalen en voldoende informatie om, indien ze dit wensen, hun individuele verantwoordelijkheden te kunnen opnemen ten gunste van een duurzame ontwikkeling."

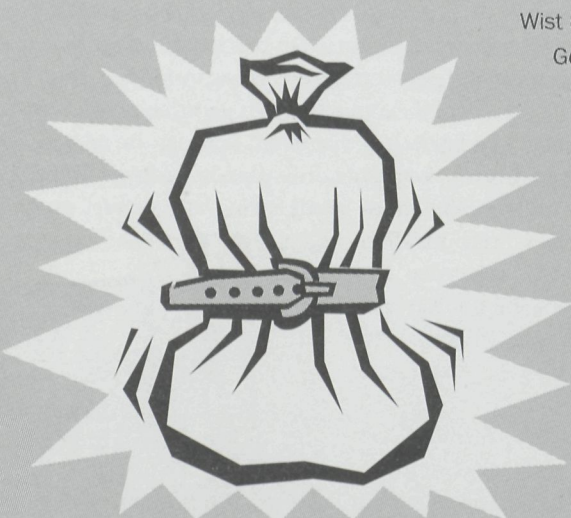
Gevraagd: een Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling

Het Planbureau geeft aan welke kansen er liggen voor het federaal beleidsniveau. De Federale Overheid kan een belangrijke coördinerende rol te spelen in de federale staatsstructuur. De mogelijkheden voor beleidsinterventies situeren zich volgens het Planbureau zowel op het niveau van het kernbeleid, bijvoorbeeld bestaansminimum en productnormen, als op het niveau van het ondersteunend beleid, bijvoorbeeld sociale zekerheidsbijdragen en energietarieven. Het federaal rapport duurzame ontwikkeling is verplichte lectuur voor onze federale beleidsmakers, die allen druk bezig zijn met het opmaken van hun gloednieuwe beleidsplannen. Dit rapport van het Federaal Planbureau confronteert de beleidsmakers met de maatschappelijke en politieke uitdagingen waarvoor we staan. Een antwoord hierop is meer dan een debat over duurzame ontwikkeling, meer dan het betrekken van nieuwe groepen bij het beleid, meer dan een gratis e-mailadres voor iedereen, meer dan verdeling van onderwijsgelden, meer dan een Schoupe meer of minder, meer dan een respectabel Raadgevend Comité voor de reizigers bij de NMBS, meer dan een onafhankelijk controleorgaan van de energiesector, ... Dit rapport zet de federale regering terug met de voeten op de grond. Het rapport geeft aan welke grote keuzes maatschappelijk en politiek moeten gemaakt worden. Het rapport geeft aan wat haalbaar is, wat mogelijk is, wat doenbaar is, wat nodig is. Het is verplichte literatuur voor Guy, Laurette, Didier, Johan, Luc, Isabelle, Olivier en co.

Dirk Van Regenmortel
foto's: Frans Geys

advertentie

Is uw vuilniszak ook aan afvallen toe?

Wist u dat het een klein kunstje is om uw vuilniszak te vierendelen?

Gebruikt glas en papier worden grondstoffen, groente-, fruit en tuinafval wordt compost en ook heel wat ander afval krijgt een tweede leven. Een evolutie die we alleen maar kunnen toejuichen!

Toch blijft er nog afval over en vele kleintjes maken één grote afvalberg. Met een boodschappentas vermijdt je alvast plastic zakjes, een boterhamendoos betekent afvalarm lunchen en onverpakte groenten en fruit zijn pas echt puur natuur.

De OVAM bracht een aantal tips rond afvalvoorkoming samen in een gratis brochure die u kan aanvragen bij uw gemeente, intercommunale of bij de OVAM zelf. Zo vermagert uw vuilniszak in een mum van tijd, want ...

Kan. De Deckerstraat 22-26, 2800 Mechelen. Tel.: 015/284.284. Fax.: 015/20.32.75, website: <http://www.ovam.be>

Wie AFVAL vermijdt, moet het niet kwijt

GEC in de steigers

Na een lange zoektocht is het Gents Ecologisch Centrum (GEC) onder dak gegaan aan het Sint-Pietersstation te Gent. Het GEC wil het pas verworven pand op het Maria-Hendrikaplein uitbouwen tot een ecologisch demonstratieproject door onder meer gebruik te maken van natuurlijke verven, leembouw en duurzame houtsoorten.

Bovendien wil het GEC ook de energiehuishouding in het gebouw duurzaam aanpakken. Daarbij gaat het GEC veel verder dan alleen maar het installeren van spaarlampen en plaatsen van isolatie. In een eerste fase zijn er plannen voor het plaatsen van zonnepanelen voor warm water, centrale verwarming en elektriciteit, terwijl er in een tweede fase concrete stappen worden gezet voor het plaatsen van twee windturbines van 1,65 MW in de buurt van Zeebrugge.

Nog voor het gebouw goed en wel ingericht is, dreigt reeds plaatsgebrek door de massale interesse. Op de begane grond komt een informatiecentrum plus biologisch

eet- en theehuis en een Oxfam-Wereldwinkel. Op de verdiepingen verrijzen nieuwe kantoren voor onder meer Westenwind (windturbines), Voor Moeder Aarde vzw, Netwerk Vlaanderen vzw, Centrum voor Natuur- en Milieueducatie (CVN) vzw en het Gents Milieu Front (GMF) vzw. Tenslotte worden er enkele ecologisch modelappartementen ingericht.

i Gents Ecologisch Centrum cvba, Maria-Hendrikaplein 5-6, 9000 Gent, tel. 0495/28.02.59, fax 09/233.73.02, e-mail: gec@motherearth.org

Op reis in 2000

In het kader van het 'zacht toerisme' heeft ATB Reizen, in samenwerking met de Natuurvrienden-SportFederatie, een reisbrochure voor het jaar 2000 op de markt gebracht.

De reisorganisator biedt een zo gevarieerd mogelijk reizenpakket aan dat zich zowel tot de individuele reiziger, de sportman, de avonturier, de gezellige groepsreiziger, maar vooral ook tot de natuurliefhebber richt.

De Milieurama-redactie is er alvast van overtuigd dat vele natuurliefhebbers en -fotografen met volle teugen zullen genieten van de verborgen natuurschatten tijdens de milieubewuste ATB-reizen.

i ATB De Natuurvrienden vzw, Provinciestraat 53, 2018 ntwerpen, tel. 03/270.02.80, fax 03/235.51.42

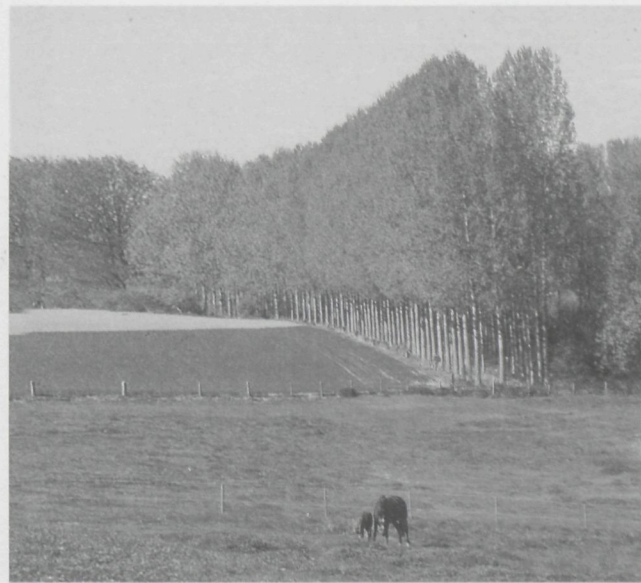
Natuurprojecten- fonds Kempen en Maasland

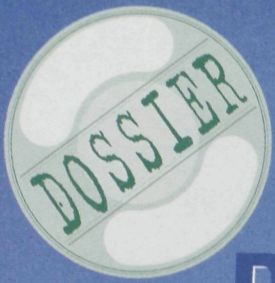
U bent begaan met de natuur in uw omgeving en woont of bent actief in As, Bree, Dilsen-Stokkem, Genk, Kinrooi, Lanaken, Maaseik, Maasmechelen, Meeuwen-Gruitrode, Opglabbeek, Peer of Zutendaal, dan kan deze oproep je misschien wel interesseren.

Tienduizenden fietsers en wandelaars genieten jaarlijks van de mooie natuur en de aantrekkelijke landschappen langs het fietsroute- en wandelwegennetwerk in het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Gelukkig zetten in de streek heel wat mensen zich belangeloos in voor deze natuur. Het resultaat van deze inspanningen is nog meer fiets- en wandelplezier voor iedereen.

Met de opbrengst van fiets- en wandelkaarten wordt in het Regionaal Landschap Kempen en Maasland een 'natuurprojecten-fonds' opgebouwd waarmee projecten voor meer, voor betere en voor meer toegankelijke natuur worden ondersteund. Zo dragen fietsers en wandelaars in de streek rechtstreeks bij tot meer middelen voor natuur door de aankoop van een fiets- of wandelkaart. Weet u zelf een leuke plek voor een kikkerpoel, of kent u een bloemrijk hooiland of een plekje authentieke heide dat een flinke onderhoudsbeurt verdient, aarzel dan niet om contact op te nemen met het projectteam van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Daar kan u terecht voor meer info: wie kan projecten indienen, hoeveel mag het kosten, welke projecten komen in aanmerking ...?

i Infolder, reglement en deelnameformulier kan je bekomen op het secretariaat van Regionaal Landschap Kempen en Maasland vzw, Toon Wassenberg, Grote Baan 27, 3530 Houthalen, tel. 011/60.56.41, e-mail: rikm@planetinternet.be. De projecten moeten voor 15 januari 2000 ingezonden worden.

GENTSE BAROMETER VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

Doe de test en stel volgende vraag aan gelijk welke bestuurder, ambtenaar, inwoner of student: "Groeit Gent in de gewenste richting?" Bij deze vraag worden wenkbrauwen gefronst, ogen opengesperd of gesloten, het hoofd gepijnigd ...

Niemand kan momenteel zeggen of het goed gaat met zijn stad. En toch heeft iedereen een deel van het antwoord in petto. Men komt er alleen niet toe om al de stukken van de puzzel bij elkaar te leggen. Niet alleen is het Vlaamse land verkaveld, ook de politieke besluitvorming lijdt aan hetzelfde euvel. Om die hinderpaal in het bestuurlijke landschap te overwinnen heeft het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de Universiteit Gent (CDO - RUG) een instrument ontworpen. En dat verdient toch enige toelichting ...

Op onze vraag - "Groeit Gent?" - kregen wij geen eenduidig antwoord. Iedereen die we individueel contacteerden kon vanuit het eigen beleidsdomein wel een zinvolle bijdrage leveren, maar vanuit een overkoepelend standpunt van de gehele stad met al zijn bewoners, mensen die er werken en studeren, die er naar toe komen om te winkelen, om uit te gaan, om de bioscoop of het theater te bezoeken, etc., moest iedereen passen.

In het project 'een Gentse barometer voor duurzame ontwikkeling' werd dan ook zeer veel met diverse contactpersonen gepraat, gediscussieerd, overlegd, vergaderd, ... Onder meer door over de muurtjes van de eigen beleidsdomeinen te kijken, werd samen bepaald op welke terreinen Gent moet groeien en op welke niet. Kortom, er werd samen een toekomstvisie uitgewerkt: het Gentse stadsbestuur wil de welvaart, het welzijn en de kwaliteit van het leven van de inwoners verhogen, zonder daarbij de welvaart van de armen in deze wereld en de toekomstige generaties uit het oog te verliezen. Het Gentse stadsbestuur gaat dus in op de bestuurskundige uitdaging om een overkoepelend beleidsdoel om te zetten in lange termijn objectieven. Bovendien is het de overtuiging van het stadsbestuur om de toekomstvisie in lange termijn doelstellingen te vertalen samen met alle relevante actoren. Daarom wou en wil de stad een barometer invoeren: het is een instrument voor strategische planning.

Beleidsinstrument

De tijd is voorbij dat burgers te paaien waren met mooie intenties, visies en lange termijn doelstellingen op zich. Aan het eind van de 20ste eeuw dienen bestuurders hun inwoners als volwassenen te behandelen. Daarom dient elk geloofwaardig bestuur niet alleen zijn toekomstvisie kenbaar te maken, maar ook een meetinstrument -

zoals de barometer - te gebruiken dat alle relevante actoren in staat stelt om de evolutie in de dagdagelijkse realiteit te meten. Als na enkele jaarlijkse metingen blijkt dat bepaalde onderdelen van het stedelijk beleid niet de gewenste richting uitgaan, dan kan men eerst en vooral zeggen dat het bestuur bijleert over de beleidseffecten. De barometer is dus evenzeer een leerinstrument. Niet alleen het lokale bestuur moet lessen kunnen trekken uit de stedelijke ontwikkelingen, ook de maatschappelijke actoren dienen daarvan systematisch op de hoogte te worden gebracht. Een barometer komt hiervoor ook van pas, want het is een communicatie-instrument bij uitstek, omdat het complexe realiteiten en evoluties vertaalt in eenvoudige indicatoren. Mits een gerichte publicatiecampagne kunnen zowel de geïnteresseerde actoren als de verschillende administratieve diensten in kennis worden gesteld, en tegelijkertijd ook hun opmerkingen en voorstellen openbaar worden gemaakt.

De barometer is een beleidsinstrument dat relevant is voor alle beleidsdomeinen. Belangrijk is dan ook dat de invoering van zo'n barometer begeleid wordt door een ambtelijke werkgroep, die alle geïnteresseerde departementen verenigt. In de Gentse ambtelijke werkgroep zijn departementen en kabinetten van economie, sociaal beleid, Noord-Zuidsamenwerking en milieu vertegenwoordigd. De werkgroep wordt voorgezeten door de burgemeester en de schepenen voor leefmilieu.

De aanpak

Centraal in de aanpak staat het participatief ontwerpen van indicatoren (de 'co-design' methode). Dit gebeurt in verschillende stappen. In de eerste plaats worden de indicatoren ontworpen op basis van de input van ambtenaren, experts en sleutelpersonen van één beleidsdomein. Voor alle duidelijkheid: deze indicatoren worden niet door

de 'super-experts' van de universiteit uitgevonden. Vanuit het CDO zorgen wij er wel voor dat alle aanwezige expertise gemobiliseerd wordt bij de opmaak van de indicatoren. Dat is onze rol. Vervolgens worden deze indicatoren besproken in de ambtelijke werkgroep en al dan niet opgenomen in een basislijst. In Gent bestond deze uiteindelijk uit 60 indicatoren verdeeld over 25 stedelijke beleidsdomeinen. In de verschillende fasen van het project werden de ontworpen indicatoren voorgesteld aan de bevoegde gemeenteraadcommissie. Al de weerhouden indicatoren kregen de goedkeuring van alle politieke partijen uit meerderheid en oppositie. Kortom, het bewaren van een brede eensgezindheid is een belangrijke basis in het ontwerpen van indicatoren voor duurzame ontwikkeling.

Uit de lijst van 60 indicatoren dient het bestuur een aantal indicatoren te selecteren om tot een bruikbare barometer te komen. Een lijst voor 1999 werd samengesteld op basis van drie selectiecriteria: data dienen beschikbaar te zijn, wil men conclusies kunnen trekken uit de opgemaakte indicatoren. Een evenwichtige samenstelling van een barometer is ook nodig om de economische, sociale en ecologische aspecten van duurzame ontwikkeling aan bod te laten komen. Last but not least is ook het bewaren van de eensgezindheid omtrent de selectie een belangrijk criterium om tot een selectielijst voor 1999 te komen. Op die manier komt men tot twee lijsten van indicatoren, die beide een belangrijk onderdeel van de barometer voor duurzame ontwikkeling van Gent vormen: enerzijds de selectielijst, anderzijds de basislijst, die voor de continuïteit en de dynamiek van de barometer zorgt.

De beleidsdomeinen

Een meetinstrument voor Duurzame Ontwikkeling wil dus de mate van behoeftebevrediging meten. In het kader van 'Duurzame Ontwikkeling' kan men zich niet beperken tot de eigen bevolking,

maar dient men ook rekening te houden met de behoeften van de wereldbevolking en de toekomstige generaties: intra- en intergenerationale rechtvaardigheid. Daarom heeft de barometer betrekking op verschillende beleidsdomeinen.

In de eerste plaats hebben deze domeinen betrekking op het voorzien in de behoeften op het vlak van werk, inkomen, opleiding, huisvesting, gezondheid, een gezond leefmilieu zonder geurhinder of geluidsoverlast, veiligheid, mobiliteit, sport- en cultuuroefening en een sterk sociaal weefsel. Daarnaast besteedt men aandacht aan een eerlijke, stedelijke Noord-Zuidsamenwerking, omdat duurzame ontwikkeling prioriteit toekent aan de behoeften van de armen in de wereld. Vervolgens integreert men verschillende beleidsdomeinen die betrekking hebben op de fysieke infrastructuur in het algemeen en het milieu- en natuursysteem in het bijzonder, welke in stand dienen gehouden te worden voor de toekomstige generaties: energie, drinkwater, grondwater, grondstoffen, afval, afvalwater, bodem, oppervlaktewater, gevaarlijke stoffen, natuur, ruimtelijke planning en stedenbouw. Tenslotte is op een overkoepelend niveau het migratiesaldo in de barometer opgenomen omdat hierin concrete woonbehoeften worden weerspiegeld.

Conclusies

Vooraleer de conclusies uit de Barometer Editie 1999 te presenteren, dient gewezen te worden op het feit dat momenteel een presentatie- en consultatieronde aan het lopen is. Raadsleden, ambtenaren, leden van adviesorganen, vertegenwoordigers van sociale actoren en geïnteresseerde bewoners zijn uitgenodigd om naar een presentatie van de barometer te komen luisteren. Hun voorstellen en opmerkingen worden door de ambtelijke werkgroep ingewacht. Er wordt rekening mee gehouden in de editie 2000.

Is Gent nu op de goede weg naar een duurzame ontwikkeling? Negen indicatoren geven een onbesliste trendscore, vier laten eerder een positieve trend zien. Daartegenover staat dat twee indicatoren een negatieve ontwikkeling kennen, waaronder de belangrijkste indicator 'het algemeen migratiesaldo'. Mogen we daaruit besluiten dat er in Gent voorlopig geen duidelijke trend valt waar te nemen? Het ligt voor de hand op te merken dat het aantal indicatoren met een onbesliste trendscore dient te verminderen. Daartoe dienen bijkomende kwantitatieve gegevens beschikbaar te komen. Een volgende editie van de barometer is noodzakelijk. Dat is althans het overheersende gevoel dat leeft bij alle betrokkenen in Gent.

Jo Van Assche

Fotomateriaal: DvT Gent - Armand Verspeeten

i Wie opmerkingen heeft of meer informatie wenst over de (Gentse) Barometer voor Duurzame Ontwikkeling of over Lokale Agenda 21 kan contact opnemen met: Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, Jo Van Assche of Thomas Block, Universiteitstraat 8, 9000 Gent, tel. 09/264.69.65, fax 09/264.69.97, e-mail: jo.vanassche@rug.ac.be, <http://allserv.rug.ac.be/~eborgo/index.htm>

De geselecteerde indicatoren

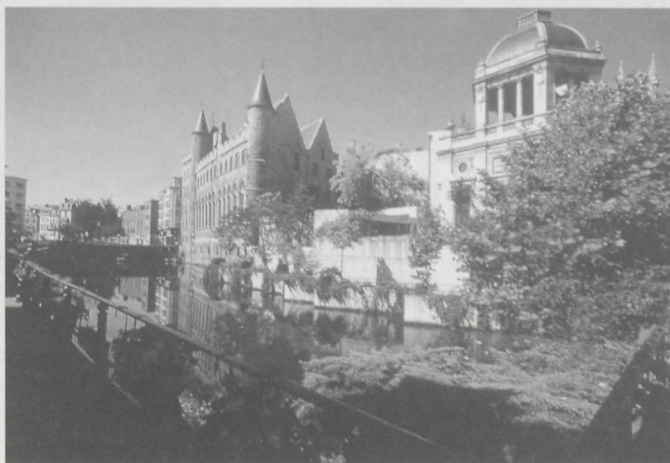
Voor elk beleidsdomein binnen de Gentse Barometer voor Duurzame Ontwikkeling werden meerdere indicatoren ontworpen. Enkele voorbeelden van indicatoren van de editie '99 worden hier toegelicht.

Algemeen migratiesaldo = verschil tussen in- en uitwijking. Deze indicator wijst op een daling van de Gentse bevolking van 246.000 inwoners in 1976 tot 224.000 in 1998. Uit onderzoek blijkt dat vooral tweeverdiener huishoudens met jonge kinderen de stad verlaten. Anderzijds blijkt wel dat de Gentse stadsvlucht beperkt is in vergelijking met andere Belgische grootsteden. Meer gedetailleerde cijfers over de laatste jaren onderbouwen de algemene trend die als een slechte evolutie wordt ingeschat. Het wijst vooral op een gebrek aan leefbaarheid van de Gentse woonwijken (te weinig groen, te veel lawaai, onveiligheidsgevoelens, gebrek aan speelruimte, etc.) en een gebrek aan grote, gezonde, comfortabele woningen (met tuin). De gevolgen zijn navenant: een quasi onbewoond stadscentrum, verloederde stadswijken, volgebouwd verkavelingen in de groene rand, langere reistijden tussen woon- en werkplaats, etc.

Langdurige werkloosheid = het aandeel langdurig werklozen binnen de niet-werkende werkzoekenden. Dit aandeel steeg lichtjes: van 41,2% einde 1997 naar 41,8% einde 1998. Het aantal daalde: van 6.190 einde 1997 naar 5.580 einde 1998, omdat de globale werkloosheid ook daalde. Op basis van deze gegevens die enkel teruggaan tot 1996 zijn weinig of geen wijzigingen te bespeuren, wat uiteraard niet wil zeg-

gen dat deze cijfers bevredigend zijn. Hoe minder mensen er uitgesloten worden van welvaart (arbeidsinkomen) en welzijn (geen sociale isolement), hoe duurzamer de Gentse samenleving.

Kandidaten sociale huisvesting = aantal huishoudens op jaarbasis dat ingeschreven is in Gentse sociale huisvestingsmaatschappijen en voor stadswoningen. In 1997 waren er de facto 10.654 ingeschreven kandidaten, waarvan 9.170 Gentse huishoudens. Toch moeten we hieruit dubbeltellingen (mensen ingeschreven op verschillende wachtlijsten) en mutaties (zittende huurders die andere sociale woonst willen) filteren. In 1997 werd het aantal kandidaten vervolgens geraamd op 5.500, einde 1992 op 8.000. Daaruit besluiten wij dat zich een positieve evolutie aftekent.

MINA-RAAD

GEEFT PLATTELANDSPAN ONVOLDOENDE

Op 09 december leverde de MiNa-Raad Vlaanderen haar advies af over het ontwerp "Programma Plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2000-2006" (PPV). Dit PPV moest opgesteld worden in uitvoering van de Europese verordening 1257/99 inzake steun voor plattelandontwikkeling. De Europese Unie wil haar klassieke landbouwbeleid omvormen tot een breder plattelandbeleid, dat voor een deel ook gebaseerd is op niet-agrarische activiteiten zoals natuurontwikkeling, bosbouw, dorpskernvernieuwing, ... Verder wil de verordening dat er meer aandacht naar milieuvriendelijke landbouwsystemen uitgaat en dan in het bijzonder naar de biologische landbouw. Tenslotte biedt de EU de mogelijkheid om financiële steun aan de landbouw te koppelen aan eisen op het vlak van milieu en natuur, de zogenaamde cross compliance.

12

Ook de MiNa-Raad is van mening dat er moet overgestapt worden van een zuiver landbouwbeleid naar een breder plattelandbeleid. Tot haar spijt stelt MiNa echter vast dat het PPV het 'plattelandbeleid' nog steeds vooral beschouwt als een (zwak) bijgestuurd landbouwbeleid. Het PPV is te veel een samenraapsel van bestaande steunmaatregelen aan de landbouw, zonder dat een duidelijke visie over de toekomst van het platteland in Vlaanderen wordt uitgewerkt. Op sommige punten neemt het PPV zelfs bestaande maatregelen over die, zonder maatschappelijk overleg, worden bijgestuurd. Zo wordt een controversieel deel van het mestdecreet - het vergoedingensysteem dat wordt aangevochten bij Europa - in dit programma ingeschoven en verder ingevuld. Ook wordt het besluit van de Vlaamse regering over beheersovereenkomsten met de landbouw in het PPV opgenomen, evenwel met sterk opgetrokken vergoedingen voor landbouwers. Voor de Raad is een dergelijke sluipende besluitvorming onaanvaardbaar!

Duurzame steun

Daarnaast vindt de MiNa-Raad dat het PPV de milieudimensie onvoldoende aan bod laat komen. Budgettair blijkt dat de grootste bedragen worden ingezet voor bestaande landbouwmaatregelen zoals de investerings- en vestigingssteun (respectievelijk 217 en 146 miljoen euro). De Raad vreest dat dit een ongewenste intensivering van de landbouwsector verder zal stimuleren. Bovendien worden die klassieke steunmaatregelen te weinig bijgestuurd in duurzame richting. Zo vindt de MiNa-Raad het verkeerd dat investeringen door jonge landbouwers in de hoogste steuncategorie terechtkomen, zonder dat er bijkomende voorwaarden op vlak van milieu of dierenwelzijn worden opgelegd. Meer algemeen vindt de MiNa-Raad dat steun voor nieuwe investeringen in de landbouw pas mogelijk is als die investering een meerwaarde biedt ten opzichte van het wettelijk verplichte niveau. Zo is volgens MiNa bijvoorbeeld wel subsidiëring mogelijk voor de bouw van emissie-arme stallen, maar niet voor het optrekken van gewone veestallen. De Boerenbond (BB) ging hier echter niet mee akkoord omdat investeringssteun volgens hen een louter economisch instrument is. Daarom moet bij het toekennen van steun enkel gekeken worden naar de economisch rentabiliteit van de investering. Volgens de Boerenbond mag met dit instrument geen milieubeleid gevoerd worden.

Tenslotte zijn een aantal maatregelen uit het PPV niet in overeenstemming met het bestaande beleid. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat landbouwers beheersovereenkomsten aangaan in natuurgebieden, wat de uitbouw van een natuurlijke structuur zal door-

kruisen. Omdat die beheersovereenkomsten bovendien onderling én met andere steunmaatregelen kunnen gecumuleerd worden, zou het voor een landbouwer wel eens zeer interessant kunnen worden om te gaan boeren in kwetsbare gebieden. Als verschillende maatregelen gecumuleerd worden, kan de steun oplopen tot meer dan 70.000 BEF per hectare per jaar! Het is dan ook van groot belang dat in het PPV het cumuleren van verschillende steunmaatregelen voor hetzelfde gebied onmogelijk wordt gemaakt.

Geen cross compliance

De MiNa-Raad vindt het een gemiste kans dat het PPV niet wordt aangegrepen om het instrument van de cross compliance in te voeren. Hiermee kunnen de lidstaten landbouwsubsidies afhankelijk maken van voorwaarden inzake milieu, natuur- en landschapsbehoud. Deze cross compliance houdt een beperking in van de inkomenssteun aan landbouwers die niet aan de wettelijke verplichtingen inzake milieu- en natuurbeleid voldoen - zoals bij een overschrijding van de nitraatresiduwaarde -. Die ingehouden steun kan worden afgeleid naar de verhoging van het budget dat ter beschikking staat van landbouwers die supplementaire maatregelen nemen op het vlak van milieubehoud of natuur- en landschapszorg in landbouwgebieden. Cross compliance zorgt er met andere woorden voor dat achterblijvers worden bestraft, ten voordele van een extra beloning voor de voorlopers. In het PPV is hierover echter niets terug te vinden.

Wat tenslotte de biologische landbouw betreft, worden in het PPV weliswaar enkele goede aanzetten gegeven, maar de inspanningen zijn veel te beperkt om de 10 procent-doelstelling, die ook in het Vlaams regeerakkoord staat, waar te kunnen maken. Zo worden in het PPV subsidies voorzien om een omschakelingsplan te ondersteunen voor landbouwers die willen overschakelen naar biologische teeltmethodes. Hiervoor wordt echter maar een half miljoen euro voorzien, wat voldoende is voor de omschakeling van amper 30 bedrijven per jaar. Als men echt wil dat 10 procent van de landbouw biologisch wordt, zouden jaarlijks drie- tot vierhonderd bedrijven moeten omschakelen. Daarvoor is dus een verhoging van het totale budget met een factor 10 noodzakelijk.

Aangezien dit PPV op verschillende punten tekort schiet, hoeft het dan ook niemand te verbazen dat de MiNa-Raad vraagt dat dit Vlaamse ontwerpprogramma plattelandontwikkeling nog stevig wordt bijgestuurd vooraleer het aan de Europese Commissie wordt overgemaakt.

Erik Grietens

Hopelijk heb je een degelijke paraplu bij de hand ...

HET REGENT PESTICIDENSTELLEN!

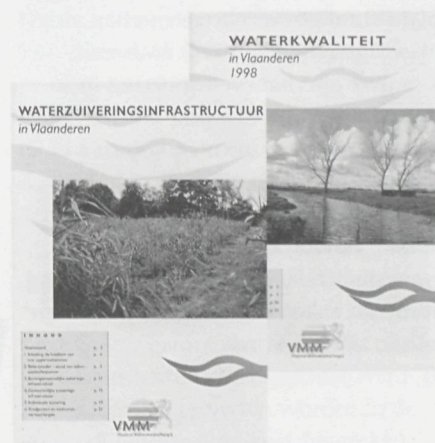
Op 06 december bracht de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) tijdens haar symposium in Edegem een stand van zaken voor 1997 en 1998 inzake luchtverontreiniging in Vlaanderen. VMM stelt vast dat het beter gaat met de Vlaamse lucht. Beter, maar nog verre van goed. Terwijl het aandeel van dioxines, zwavel en stikstof afneemt, duiken er nieuwe bronnen van luchtvervuiling op.

Naast een toenemend aantal fijne stofdeeltjes - al dan niet gepaard gaand met zware metalen - in de lucht, zijn vooral de concentraties pesticiden in regenwater zorgwekkend te noemen. In Vlaanderen spant de gemeente Kessel-Lo de weinig benijdenswaardige kroon, omdat er vorig jaar een piekbelasting werd vastgesteld van meer dan 200.000 nanogram diuron per liter regenwater. Maar diuron is niet het enige wat we over ons heen krijgen wanneer het regent. Elk jaar komt daar nog eens 149 kg endosulfan, 450 kg lindaan, 290 kg atrazine en 110 kg dichloorvos bij.

Buiten dichloorvos, dat door gezinnen wordt aangewend om ongedierte te bestrijden, komen deze stoffen door landbouwactiviteiten in ons regenwater terecht. Feit is dat pesticiden door de landbouwer niet doeltreffend gebruikt worden, waardoor vele liters van het

gevaarlijke goedge verdampen en vervolgens met de regen op onze hoofden neerplunzen.

Leefmilieuminister Vera Dua was alvast niet al te blij met dit vergiftigd Sinterklaasgeschenk en gaf VMM opdracht de lozingen van koolmonoxide, fijn stof, zware metalen, pesticiden en aromatische koolwaterstoffen op de voet te volgen. Daarnaast wil de minister ook een beeld krijgen van de verzuring in Vlaanderen, waarvoor de intensieve veeteelt als schuldige kan aangewezen worden. VMM weet alvast wat in te schrijven als 'goed voor-nemen' voor het nieuwe jaar.

VMM publiceert twee brochures over water

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is beheerder van de waterkwaliteit in Vlaanderen. Om het jaar 1999 af te sluiten, publiceert VMM twee brochures, die een overzicht bieden van enerzijds de waterkwaliteit in Vlaanderen in 1998 en anderzijds van de waterzuiveringsinfrastructuur.

De brochure "Waterkwaliteit in Vlaanderen 1998" is de samenvatting van het rapport "Waterkwaliteit - Lozingen in het water, 1998". Deze brochure geeft een overzicht van de kwaliteit van het oppervlaktewater in Vlaanderen en van de lozingen van afvalwater per sector en per bekken.

De brochure "Waterzuiveringsinfrastructuur in Vlaanderen" wil het onderwijs, de gemeenten en de gezinnen een overzicht bieden van de waterzuiveringsinfrastructuur die in Vlaanderen wordt gepland en uitgebouwd. Ze behandelt het wettelijk kader, de stand van zaken, de verschillende niveaus en wil tenslotte ook ingaan op de knelpunten en toekomstperspectieven voor de waterzuiveringsinfrastructuur in Vlaanderen.

i Beide brochures kan je bestellen via volgend adres:

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Zandvoordestraat 375, 8400 Oostende, tel. 059/56.26.19, fax 059/56.26.00

LIMBURG REIKT PRIJZEN VOOR MILIEU EN NATUUR UIT

Sinds 1996 reikt het Limburgse provinciebestuur jaarlijks de Natuur- en Milieuprijs uit aan mensen die zich ingezet hebben voor het behoud, de ontwikkeling en het onderzoek van de Limburgse natuur of die bijzondere inspanningen hebben geleverd ter bevordering van het leefmilieu in de provincie. Voor 1999 heeft de bestendige deputatie de prijs toegekend aan twee personen: Leen Bessemans voor wat het luik 'milieu' betreft, en Willy Vanlook voor het luik 'natuur'. De prijs werd, reeds voor de vierde maal, uitgereikt door gedeputeerde De Turck, bevoegd voor Leefmilieu.

Leen Bessemans is sinds enige tijd commercieel directeur bij Interlectra en al verschillende jaren één van de bekende gezichten van deze intercommunale. Dat Limburg op het vlak van rationeel energiegebruik een belangrijke voortrekkersrol gespeeld heeft in Vlaanderen om

tot een meer duurzaam beleid te komen, is grotendeels de verdienste van Interlectra. De jaarlijkse "rationeel energiegebruikcampagnes" - onder meer in samenwerking met Bond Beter Leefmilieu - zijn een voorbeeld voor Vlaanderen.

Willy Vanlook stond mee aan de wieg van het natuurbehoud in Limburg en Vlaanderen. Als natuuronderzoeker is zijn inzicht inzake de beek als ecosysteem tot buiten de landsgrenzen bekend. Reeds meer dan 20 jaar speelt het behoud van de Vallei van de Zwarte beek een belangrijke rol in zijn leven. Het is zijn verdienste dat deze zowel op provinciaal, als op Vlaams en Europees niveau de erkenning krijgt die ze verdient. Dankzij zijn doorzettingsvermogen is de Vallei van de Zwarte Beek het grootste en belangrijkste reservaat in Vlaanderen. Het werd in 1992 aangeduid als "ecologisch impulsgebied". Bovendien werd de Vallei als Europees Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied erkend.

De Natuur- en Milieuprijs 1999 is een kunstwerk van de hand van Boud Ceysens.

Davy Polle Paulus

Boek & Milieu

DE MILIEUBIBLIOTHEEK VAN BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag en dinsdag, van 9u30-12u30 en van 14u-16u30.

We bieden je 19.000 boeken en 300 tijdschriften ter inzage aan, naast gratis brochures over menig milieuthema. Uitleen kan niet, maar het is wel mogelijk fotocopies te maken. Schriftelijke en telefonische informatie-aanvragen en e-mails worden zo snel mogelijk beantwoord. Meer info via tel. 02/282.17.38, fax 02/230.53.89, e-mail milieu.bibliotheek@bblv.be
Het bibliotheekbestand is ook te raadplegen via <http://www.felnet.org>

14

O, is dat duurzaam?

redactie Kees Waagmeester, Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling, Amsterdam, uitgave Agora, Baarn, www.ncdo.nl, 1999, 254 p., 35 gulden, ISBN 90-391-0785-8, boekhandel.

Verslag van de jaarlijkse duurzaamheidsdebatten in Nederland die door de NCDO georganiseerd worden. Ook de resultaten van deze debatten zijn opgenomen, evenals de workshops voorafgaand aan de debatten. In deze zesde kroniek van duurzaam Nederland staan gedegen journalistieke verkenningen over thema's die essentieel zijn voor de ontwikkeling naar een duurzame wereld. Via de wegwijzers poogt de NCDO duurzaamheid concreet te maken waarmee overheid, bedrijven en burgers overweg kunnen.

Milieugevaarlijke stoffen

VMM i.s.m. Aminal, afdeling algemeen natuur- en milieubeleid, Erembodegem, tel. 053/72.62.11, afdeling informatie, 1999, klapfolder, gratis aan te vragen.

De folder werd opgemaakt in het kader van het Vlaams milieubeleidsplan 1997-2001, en geeft een overzicht van de prioritaire aandachtsstoffen in de compartimenten water en lucht. Het bevat een gedetail-

leerde lijst van milieugevaarlijke stoffen waarvoor op basis van de Noordzeeconferenties en andere internationale conventies, commissies en Europese wetgeving ook Vlaams beleid moet ontwikkeld worden. Interessant is de korte beschrijving van de verschillende internationale afspraken en de bijhorende websites.

De effectiviteit van klassieke en alternatieve reguleringsinstrumenten in milieuhandhaving

P.C. Gilhuis e.a., Deel 179 Onderzoek en beleid, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum WODC, Den Haag, e-mail infodesk@wodc.minjust.nl, 1999, 69 p., 40 gulden (incl. verz.), te bestellen per fax 00/31/70/370.794

Verslag van een symposium waarin naast drie deskundigen uit de wetenschap, drie deskundigen uit de praktijk hun visie geven over alternatieve regulering in milieuhandhaving. Klassieke en alternatieve reguleringsinstrumenten komen aan bod vanuit juridisch perspectief, in het kader van het milieubeleid, problemen en oplossingen worden aangedragen. Overwegingen bij de keuze van regulering, kennis van zaken evenals vertrouwen en controle zijn essentieel.

Schetsboek : Nederland vanuit drie invalshoeken: biodiversiteit, mensen-wensen en kenmerkendheid-identiteit

IBN-DLO, SC-DLO en IKC-Natuurbeheer, 1999, 60 p., groot formaat met tal van schetsen.

Er is behoefte aan het mooier en aantrekkelijker maken van Nederland. Dit schetsboek wil bijdragen aan de ideevorming door potenties en kansen voor een substantiële versterking van de groene kwaliteit in beeld te brengen. Op verschillende fronten wordt gewerkt aan Rijksnota's over natuur, landschap, platteland, ruimtelijke ordening, infrastructuur en milieu. Het schetsboek is een voorzet hoe het zou kunnen, geen blauwdruk voor hoe het moet vanuit drie nieuwe invalshoeken. Per deelgebied van Nederland werden schetsen gemaakt.

Autodate : een auto binnen bereik in de wijk

CROW, Ede, www.crow.nl, 1999, 102 p., 45 gulden, publicatienr 138, ISBN 90-6628-304-1, boekhandel.

Autodate is een speciaal vervoersconcept dat in Nederland door diverse gemeenten gesteund wordt. Het betekent dat je een auto op een interessante locatie kan gebruiken voor een korte periode, zonder eigenaar te zijn. Niet alleen de consument toont belangstelling, ook de professionele aanbieders dienen steeds vaker bij gemeenten aanvragen in voor parkeerplaatsen in de wijk of bij bedrijven-terreinen, die voor het autodate gebruikt worden. Autodate als gemeentelijk beleidsinstrument past zowel in het mobiliteitsbeleid als in het milieubeleid en blijkt een kansrijk instrument te zijn. Op basis van praktijkervaringen van gemeenten en de visie van deskundigen worden praktische handreikingen gegeven voor het opstellen en invullen van een plan van aanpak.

Bouwen op de zon: eindeloze energie in een duurzame wijk

tekst Henk Bouwmeester en foto's Jan van IJken, uitgeverij Aeneas, Best, www.aeneas.nl, 1999, 96 p., formaat 24x34 cm met harde koft, 75 gulden, ISBN 90-75365-19-5; 49, boekhandel.

In de duurzame wijk Nieuwland in Amersfoort wordt op grote schaal gebruik gemaakt van fotovoltaïsche zonne-energie. In een deel van de wijk zijn door het energiebedrijf REMU en Novem zonnepanelen aangebracht op vijf honderd woningen en op andere gebouwen. Het gaat om twaalfduizend vierkante meter, goed voor een piekvermogen van 1,3 megawatt. Het boek geeft een impressie van dit unieke en gedurfde project. De deelprojecten, bouwkundige ontwerpen en bouwtekeningen en schitterende foto's maken het aantrekkelijk voor gemeenten, stedenbouwkundigen, architecten, projectontwikkelaars, en iedereen die de zonnestroom een warm hart toedraagt. Ook de inpassing van dergelijke grote hoeveelheid zonnepanelen in het stedenbouwkundig ontwerp krijgt de nodige aandacht.

Een klimaat voor verandering: tien essays over klimaat en klimaatbeleid

redactie Marcel Kok en Wouter de Groot, uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 1999, 223 p., ISBN 90-6224-434-3; 27,50 gulden, boekhandel.

Het Nationaal Onderzoek Programma Mondiale Luchtverontreiniging en Klimaatverandering NOP schreef in Nederland in 1998 een prijsvraag uit. Men wou nagaan welke onderwerpen in het bestaande (mondiale) klimaatonderzoek en beleid onderbelicht zijn. Uit de tachtig inzendingen koos de jury de tien beste ideeën, die tot volwaardige essays in dit boek tot hun recht komen. De essays belichten verschillende onderwerpen zoals El Niño, bedrijfsstrategieën, milieu en veiligheid, gezondheid, klimaataangifte, CO₂ als extern effecten, de Antillen, het klimaat als leermeester, financiële theorie en het einde van het klimaat.

De strafrechtelijke bescherming van het leefmilieu in België, Duitsland en Nederland: modellen van straf- baarstelling en hun bewijsrechtelijke implicaties

Michael Faure en Marjolein Visser, uitgeverij Intersentia, Schoten, 1999, 494 p., ISBN 90-5095-081-7, 3550 BEF.

In dit boek wordt in de milieuwetgeving van België, Nederland en Duitsland nagegaan hoe met het strafrecht het leefmilieu beschermd kan worden. De voor- en nadelen van vier modellen van strafbaarstelling worden aan de hand van de wetgeving uit de genoemde landen bekeken. Bovendien wordt steeds de relatie tussen de wijze van strafbaarstelling en het bewijsrecht onderzocht. Ook het onderscheid tussen directe bescherming van het leefmilieu en indirecte bescherming zoals bijvoorbeeld de criminalisering van de schending van vergunningsvoorwaarden wordt gemaakt. Het grootste gedeelte van het boek gaat naar de bespreking van de vier modellen van strafbaarstelling van milieuverstoring. Achtereenvolgens gaat het om abstracte en concrete gevaarzettingsdelicten, strafbaarstelling van ernstige milieuverstoring en om zorgplichtbepalingen.

Uw rechten bij onteigening

Martin Denys, Mys & Breesch uitgevers, Gent, tel. 09/223.64.71, 1999, 109 p., ISBN 90-5462-342-8, boekhandel.

De auteur heeft meer dan 40 jaar ervaring op het vlak van onteigeningen en ruimtelijke ordening, en heeft gepoogd om een toegankelijke brochure te schrijven voor een groot publiek. De beknoptheid heeft tot gevolg dat de teksten zeer compact zijn en ontdaan van alle overbodige beschouwingen. Het moet de gewone man niet alleen toelaten om een onteigeningsproces op te volgen, maar ook zijn rechten te kennen.

Vlaamse ruimtelijke planningsprijs 1998

Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning VVRP, Brussel, tel. 02/233.31.39, 1999, 48 p., ISBN 90-805001-1-9.

De planningsprijs werd in 1998 voor de eerste maal gehouden op de Werelddag van de stedenbouw, met als thema het gemeentelijke niveau. Zes gemeenten werden geselecteerd als kandidaat-laureaat omdat ze als voorbeeld kunnen dienen voor andere gemeenten, waarvan uiteindelijk de gemeente Zemst laureaat werd. De 25 ingezonden projecten worden in de voorstellingsbrochure kort besproken.

EU environmental policy: can free trade and environment go together

Mette Boye en Christian Ege, the Danish Ecological Council, European Environmental Bureau, Brussel, www.eeb.org, 1999, 126 p.

Interessante Engelstalige uitgave waarin het eerste deel de verschillende Europese topbijeenkomsten en verdragen over vrije handel op hun gevolgen voor milieubeleid belicht worden. In het tweede deel volgt een behandeling per sector o.a. op vlak van chemische stoffen, zware metalen, etikettering van gevaarlijke stoffen, gevaarlijke stoffen in speelgoed, transport van gevaarlijke stoffen, ozonafbrekers, pesticiden, broeikasgas, genetische manipulatie, verpakkingen, PVC en luchtvervuiling door auto's.

Hochter Bampd, te voet te boek

Educatie Limburgs Landschap vzw, Hasselt, tel. 011/24.21.57, 1999, 108 p., 245 BEF (excl. verz.).

In de reeks Limburgse landschappen verschenen en geschreven door tal van auteurs. Het gebied Hochter Bampd ligt in Neerharen, Lanaken in het Grensmaasgebied en heel wat partners werken er samen voor de uitbouw van het natuurgebied. Deel één bevat algemene en historische informatie. In deel twee krijg je info over het beheer en de fauna en flora. Het begrazingsbeheer krijgt bijzondere aandacht. In het laatste deel kan de lezer mee op wandeltocht. Het gebied is vrij toegankelijk, maar toch volgen de meeste wandelaars dezelfde route, die hier beschreven wordt. Achter in het boek kan de liefhebber inventarisatiegegevens terugvinden.

Naar een goede plaatselijke orde- ning: aanbevelingen voor een kwaliteitsvol lokaal ruimtelijk beleid

uitgeverij Politeia, tel. 02/503.33.45 i.s.m. Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, tel. 02/233.20.02, Brussel, 1999, 218 p.

De publicatie is het resultaat van een studiecycclus, waaraan tientallen ambtenaren en medewerkers van studiebureaus hun steentje bijdroegen. Met items zoals instrumenten voor het werken aan een kernversterkend lokaal ruimtelijk beleid, werken aan ruimtelijke kwaliteit en bouwen aan een maatschappelijk draagvlak. Het boek lost evenwel de verwachtingen niet helemaal in omdat het zich dikwijls beperkt tot definiëring van begrippen, vrijblijvende discussies en het herkauwen van de bestaande reglementeringen.

Martine Langen

Aantal astma- en allergieërs stijgt samen met welvaartspeil

DRINGEND GEVRAAGD! BELEIDSPLAN ROND KINDEREN, MILIEU EN GEZONDHEID

Ze worden alsmaar talrijker: naar adem snakkende mensen uitgerust met puffertjes, volwassenen, geplaagd door vreemde huidreacties, kinderen die paardenmelk of een eindeloze reeks zalfjes voorgeschoteld krijgen om een allergie te bestrijden. Maar liefst één op vijf mensen lijdt op dit moment aan een of andere vorm van astma of allergie. De afgelopen tien jaar is dit percentage met de helft toegenomen, en het ziet er sterk naar uit dat het aantal patiënten de volgende jaren in stijgende lijn zal blijven gaan.

Deze toename blijkt gerelateerd aan een hogere ontwikkeling van de geïndustrialiseerde maatschappij. Voor Levenslijn is dat voldoende reden om van astma en allergie het thema van de millenniumeditie te maken. Er is dan ook nog heel wat werk aan de winkel: de behoefte aan onderzoek naar de oorzaken en nog meer naar oplossingen voor deze kwalen is groot.

Overgevoelige luchtwegen

Astma en allergie worden vaak in één adem genoemd, maar zijn toch twee verschillende aandoeningen. Ze kunnen onafhankelijk voorkomen of tegelijk bij één patiënt aanwezig zijn. In dat geval spreekt men van allergisch astma.

Astma is een groep van aandoeningen van de luchtpijpen die herkenbaar zijn aan overprikkelijkheid. De klachten van astmalijders bestaan vooral uit hoesten, een piepende ademhaling en periodes van kortademigheid. De overgevoeligheid is het gevolg van een bijzondere ontsteking van de luchtpijpwanden. Astmapatiënten zijn veel gevoeliger dan gezonde mensen voor uitlokkende prikkels zoals inspanning, rook, parfums.

Personen met een allergie vormen specifieke antilichamen (IgE) tegenover allergenen. Dit zijn stoffen die frequent in de natuur voorkomen en waarop gezonde mensen niet reageren. Allergenen bereiken het lichaam via de ademhalingswegen - inhalatie-all-

Vlaams meldpuntennetwerk Milieu en Gezondheid

Hebt u zelf vragen in verband met gezondheidsklachten die vermoedelijk veroorzaakt zijn door factoren uit milieu of leefomgeving, dan kan u terecht bij dit meldpuntennetwerk. Het netwerk is een samenwerking tussen burgers, bewonersgroepen, milieu- en andere verenigingen. Bedoeling is om inzicht te verschaffen in de relatie tussen gezondheidsklachten en milieu.

i Voor meer info: Gemeenschappelijke Gezondheid
vzw, Postbus 97, 2600 Antwerpen, tel: 03/235.30.77,
e-mail: meldpunt@reh.be

genen - of via de voeding - voedingsallergenen -. Als antilichamen gevormd worden na contact met deze allergenen, kunnen ontstekingsreacties ontstaan op bepaalde plaatsen in of op het lichaam. Deze reacties kunnen dan weer leiden tot het optreden van symptomen als hooikoorts in de bovenste of astma in de onderste luchtwegen, eczeem en netelkoorts op de huid, allergie in de ogen of voedselallergie in de ingewanden.

Luchtverontreiniging en astma

De vraag of luchtverontreiniging verantwoordelijk zou zijn voor het groeiend aantal astmalijders, is zeer actueel. Volgens professor P. Vermeire van de dienst Pneumologie van UIA is dit verband moeilijk te bevestigen, maar niet uit te sluiten. Ook de gegevens van het astma-onderzoek bij Duitse kinderen suggereert maar bewijst niet een verband tussen het type van luchtvervuiling en het voorkomen van astma en allergie. Hierover blijft voorlopig grote twijfel bestaan.

Wel duidelijk zijn de acute effecten van luchtvervuiling tijdens periodes van zomer- en wintersmog bij personen met astma of gevoelige luchtwegen. Er zijn alleszins voldoende wetenschappelijke basis om maatregelen te treffen op basis van een verhoogd ozongehalte tijdens de zomersmog en een verhoogd SO₂-gehalte tijdens de wintersmog.

Normen voor kinderen

Ook Agalev vindt het hoogtij om aan de noodbel te trekken. De Vlaamse Groenen vragen uitdrukkelijk aandacht voor het feit dat

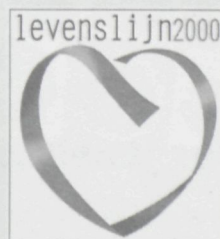
bijna 1 op 10 kinderen last heeft van ademhalingsproblemen. Naast luchtvervuiling buitenshuis lijkt vervuiling binnen hier een grote beïnvloedende factor. Door gebrek aan ventilatie in huis nemen de hoeveelheden huisstof, mijten en allergenen ten gevolge van huisdieren toe. Ook chemische producten zoals solventen, pesticiden en houtbeschermingsmiddelen spelen een kwalijke rol. Volgens Agalev moeten de product- en milieunormen dringend afgestemd worden op de kinderen en is er nood aan een actieplan rond kinderen, milieu en gezondheid. Te veel gezondheidsnormen zijn immers nog op maat van gezonde volwassenen tussen 25 en 45 jaar opgesteld. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt echter dat kinderen veel gevoeliger zijn voor vervuilende stoffen.

Sandra Van Aerschot

Levenslijn 2000 de actie met het hart

Levenslijn 2000 gaat van start op 01 januari en eindigt met de Levenslijnslootshow op 01 april 2000.

Net als de zes vorige jaren zullen ook nu weer duizenden vrijwilligers, verenigingen en bedrijven zich inzetten om geld in te zamelen voor het wetenschappelijk onderzoek naar de oorzaken en behandelingen van ernstige ziektes. Het ingezamelde geld gaat rechtstreeks naar het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, dat de diverse onderzoeksprojecten selecteert. Nieuw dit jaar is de samenwerking met de Koning Boudewijn Stichting, die concrete projecten voor begeleiding en ondersteuning van patiënten en hun families zal uitwerken.

i Voor meer informatie kan je terecht op het
Levenslijn-secretariaat, Medialaan 1, 2800 Vilvoorde,
tel. 02/255.35.70, fax 02/255.38.94

Waar je op moet letten bij de aanschaf van een PC **Ethisch E-mailen**

18

Een PC of MAC vindt tegenwoordig steeds vaker de weg naar de huiskamer. Handig om iets te weten te komen via het internet, om elektronische berichten te versturen, om je eigen CD-collectie te inventariseren of om het gezinsbudget te beheren. Maar naast gebruiksgemak en een portie gebruiksfrustratie staat een computer eveneens garant voor onder meer een flinke dosis cadmium, kunststof, gallium, koper, aluminium, lood, broom, indium, bismut, lithium ... Is een computer dan misschien toch eerder onder te brengen bij de meer geslaagde scheikunde-experimenten?

Het lijstje schadelijke stoffen geeft aan dat milieuproblemen reeds opduiken tijdens het productieproces van een computer. Niet te verwonderen dus dat Silicon Valley, bakermat van de PC-industrie, de grootste bodemverontreinigingsdichtheid van geheel Noord-Amerika heeft. Computerbedrijven zijn in veel gevallen met de vinger gewezen als hoofdschuldigen. De arbeidsrisico's, verbonden aan de assemblage van een PC, vallen bijgevolg niet te onderschatten. Een verantwoorde computeraankoop impliceert meteen de vraag naar de werkomstandigheden waarin alle onderdelen zijn gemaakt of waarin delfstoffen gewonnen worden. Zeker als je weet dat de concurrentie binnen de sector enorm groot is. Om de kosten te drukken worden heel wat onderdelen in lage-loonlanden vervaardigd. De computerproducent mag dan wel beweren dat het werk en de onderdelen die zijn eigen fabrieken afleveren moeiteloos de geldende milieu- en arbeidsnormen halen, naar de werkomstandigheden bij de toeleveranciers blijft het voorlopig nog gissen.

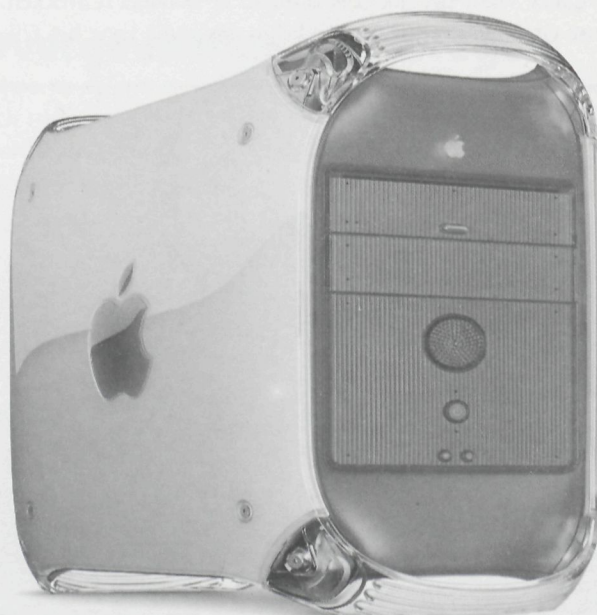
Gezond voor jezelf ...

Niet alleen tijdens de productie loopt de mens gezondheidsrisico's, ook tijdens het gebruik van de computer kunnen er problemen optreden. Gemakshalve gaan we ervan uit dat je niet dagelijks monitor en terminal demonteert, waardoor bij normaal gebruik directe aanraking met schadelijke stoffen niet kan plaatsvinden. We beperken ons hier tot gebruikskwalen. Steeds meer mensen

hebben last van Repetitive Strain Injury - de zogenaamde muisarm - en het Carpal Tunnel Syndrome - een ernstige polsbleesure -. Verder wordt blootstelling aan elektromagnetische straling in verband gebracht met een verhoogde kans op kanker, miskramen en geboortefwijkingen. Tenslotte komen gezondheidsklachten als hoofdpijn en irritatie aan de ogen veelvuldig voor. Maar met een juiste zithouding, een goede bureaushoogte en voldoende afstand tot het beeldscherm kunnen al heel wat risico's in de kiem gesmoord worden. Ook ergonomische aanpassingen aan de computer kunnen klachten voorkomen. Zo zijn in Zweden controleorganisaties van de overheid inmiddels zover dat zij ergonomische aspecten opnemen in de criteria voor het al dan niet toekennen van het PC-keurmerk TCO, het meest complete keurmerk voor computers. Oververmoeidheid door het nachtenlang stappen met Lara Croft of door dagelijks bezoek aan de BBL-webstek, heb je natuurlijk zelf in de hand.

... en het milieu?

Een computer die de ganse dag aangeschakeld is, gebruikt evenveel energie als 30 strijkijzers, 35 elektrische dekens of 60 stofzuigers. In de Verenigde Staten lanceerden producenten het Energy Star-label. Computers waarop dit label prijkt, schakelen, na enige tijd ongebruikt te zijn, over in een slaaptoestand waardoor de energiebehoefte flink terugvalt. Ook het Europees Milieulabel legt eisen op aan het energieverbruik van computers. Om dit label te voeren mag een computer in de initiële slaapstand nog maar 10 watt gebruiken, om na verloop van een uur in onveranderde toestand nog maximaal 3 watt te verbruiken. Ook het gebruik van CFK's wordt sterk aan banden gelegd. Een woordvoerder van IBM Nederland meldt dat fabrikanten die opereren onder ISO 14000-norm ozonvrijdige CFK's uit hun producten hebben gebannen. Het gebruik van CFK's voor de fabricatie van computers en onderdelen is op dit ogenblik beperkt tot

kleine hoeveelheden voor het schoonmaken van printplaten in landen die minder strenge milieuregels hanteren.

Recuperatie

Is de computer helemaal afgeschreven dan kan een demontagebedrijf er nog een hele hoop uithalen. De nog bruikbare onderdelen worden gescheiden en komen weer in omloop. Andere onderdelen kunnen dan verwerkt worden tot nieuwe onderdelen. Beeldbuisglas wordt eerst gereinigd, daarna tot korrels fijngemalen, waarna er nieuwe beeldbuisconussen van gemaakt kunnen worden. Printplaten worden fijngemalen om zo de bruikbare fracties metaal uit de computers van het restmateriaal te scheiden. Batterijen van portables gaan dan weer naar de opwerkingsfabriek. Al bij al gaat het toch om 75 à 80 procent van de computeronderdelen die hergebruikt worden. Dit percentage zal nog stijgen indien in toekomst ook het kunststof van de toetsenborden hergebruikt kan worden. Voorlopig verdwijnen de meeste klavieren echter nog in de afvalverbrandingsoven.

Jan Vanherk

	algemeen	milieu	sociaal	eerlijke handel
Apple	+/-	+	+/-	?
Compaq / Digital	-	+/-	-	?
Hewlett Packard	+/-	+	-	?
IBM	--	+/-	--	?
Japanse zaibatsu (Toshiba)	-	+/-	--	?
Tulip	+/-	+/-	+/-	?

bron: Alternatieve Konsumenten Bond, Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties, Eerlijk en groen boodschappen doen: een gids voor verantwoord consumeren. Amsterdam 1999.

WELK MERK KOOP IK?

In de computerwereld zijn al aardig wat vooreringen geboekt bij het verbeteren van het productieproces. De meeste computers zijn CFK-vrij en een stuk zuiniger in energieverbruik dan tien jaar geleden. De opgevoerde inspanningen rond recycling zorgen ervoor dat steeds minder afval in het milieu terecht komt. Toch blijft een verantwoorde aankoop nog altijd een beetje

koffiedik kijken. Zo kan men bijvoorbeeld maar moeilijk de arbeidsomstandigheden bij het productieproces beoordelen. Het enige houvast zijn keurmerken zoals het Amerikaanse Energy Star Label. Op milieugronden heeft IBM een aardig profiel. Tulip produceert computers met het meest complete Zweedse TCO keurmerk en Apple heeft de zegen van de ASNBank omdat het zich houdt aan de verantwoorde beleggingscriteria van deze bank.

Op Tulip na kleeft er aan elke computer wel bloed. Alle computerfabrikanten zijn immers actief op de militaire markt. Tulip niet, maar dit bedrijf lobbyt zich suf om ook op deze markt toe te worden gelaten. Toshiba komt zelfs voor in de top honderd van de belangrijkste defensiebedrijven.

EEN ALTERNATIEVE CONSUMENTENGIDS

De Alternatieve Konsumenten Bond en OIVO, het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisatie, hebben de handen in elkaar geslagen om een alternatieve consumentengids op de markt te gooien. Als je milieuvriendelijk wil consumeren blijkt het nog altijd moeilijk te zijn om aan juiste informatie te komen over mens- en milieuvriendelijkheid van producten.

In deze gids poogt men daarom voor twintig producten gaande van babyvoeding over houten tuinmeubelen en tabak de mens- en milieuvriendelijkste keuze aan te wijzen. De organisaties wijzen zelf de beperkingen van dergelijke gids aan. Zo is het moeilijk om recente informatie te geven omdat er om de haverklap wijzigingen gebeuren in het bedrijfsleven. Ook bij de merken is een beperking ingevoerd en hebben ze ervoor geopteerd om enkele bekende merken door te lichten en deze te plaatsen tegenover "alternatieve" merken die beweren milieuvriendelijk te zijn.

De bedrijven werden doorgelicht op basis van een aantal criteria voor verantwoord ondernemen (openheid, milieu, sociaal, dierenwelzijn, genetechnologie, eerlijke handel en biologisch of niet). Helaas waren niet alle bedrijven even inschikkelijk om hierover informatie te verschaffen en de auteurs niet altijd in staat om de gekregen informatie voldoende te toetsen waardoor er heel wat vraagtekens in de beoordelingstabellen voorkomen. Het boek *Eerlijk en groen boodschappen doen: een gids voor verantwoord consumeren* is samengesteld door de Alternatieve Konsumentenbond en het OIVO. Je kan het bij het OIVO bestellen via telefoon: 02/547.06.11. De prijs: 400 BEF inclusief verzendkosten voor 196 pagina's.

Nationaal
NME-programma
van
WWF-Belgium

GROEIEND GROEN

De groeiende complexiteit en globalisering van milieuproblemen geven maar al te vaak aanleiding tot gevoelens van machteloosheid en fatalisme. Het grote publiek is in de war en mist doorgaans de nodige informatie om zijn steentje te kunnen bijdragen tot een duurzame verbetering van de situatie. Volgens WWF is het dus de hoogste tijd om deze lacune op te vullen, en zoveel mogelijk mensen de kans te geven om op een positieve manier - en vooral met kennis van zaken - iets te doen. Daarom heeft WWF-Belgium een grootschalig programma voor natuur- en milieu-educatie op het getouw gezet, dat scholen ertoe uitnodigt de toestand van het milieu in hun omgeving nauwlettend in het oog te houden.

Het nieuwe programma is gegroeid uit de rijke traditie die binnen WWF-Belgium reeds bestond op het gebied van natuur- en milieu-educatie. In een recent verleden lokte het 'Bronnenproject' nog vele positieve reacties uit. Binnen dit nieuwe programma zal WWF-Belgium jaarlijks een nationale campagne voor de scholen uitwerken en coördineren. Elke jaargang krijgt een eigen thema mee.

Tijdens het schooljaar zullen leerlingen van de laatste graad van het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair, onder begeleiding van hun leerkracht, de kwaliteit van hun naaste omgeving onderzoeken. Door objectieve, wetenschappelijk rele-

vante gegevens te verzamelen en concrete acties te voeren, zullen zij also trachten de toestand van het milieu te verbeteren. Op het einde van dat jaar zullen de leerlingen tenslotte hun bevindingen voorstellen aan de mensen uit hun buurt, de plaatselijke overheid, ... en suggesties formuleren voor verbeteringen.

WWF van haar kant zal de scholen helpen door hen gratis materiaal ter beschikking te stellen in de vorm van een "kit", door de realisatie van een ondersteunend pedagogisch dossier en door het organiseren van studiedagen. WWF zal de gegevens die door de leerlingen verzameld werden eveneens centraliseren en deze verwerken tot kaarten en rapporten die een globaal inzicht in de problematiek moeten geven. Elk jaar zal er bovendien een afsluitende happening georganiseerd worden waar de verschillende acties rond het jaarthema in de kijker worden gezet.

Een doel voor een poel

Voor dit eerste jaarthema hoopt WWF op de medewerking van 500 klassen verspreid over het hele land. Na een enquête over de vroegere en huidige aanwezigheid van poelen in hun gemeente en nadat

Natuur- en Milieu-educatie (NME)

NME is een proces dat zich richt tot iedereen en uiteindelijk moet leiden tot

- een beter begrip van de verschillende elementen die samen het milieu vormen, en van hun onderlinge wisselwerking;
- het besef dat de acties en de houding van ieder van ons een weerslag heeft op dat milieu;
- een meer milieubewuste levenswijze
- voldoende burgerzin om ook in ruimere kring op te komen voor het milieu en duurzame ontwikkeling

NME heeft dus een individuele dimensie (persoonlijke ontwikkeling) en een sociaal aspect (verantwoordelijkheid in de maatschappij), die moeten leiden tot een meer humane samenleving.

de jongeren de verschillende functies van de poelen ontdekt hebben (waterreserve, veedrinkplas,...), nemen ze een poel onder hun vleugels. Die gaan ze dan bestuderen, in zijn oorspronkelijke staat herstellen en onder de aandacht brengen. Kortom: ze geven weer een doel aan de poel.

Met Een doel voor een poel wil WWF de leerlingen ertoe aanzetten een stap verder te gaan dan het verslag dat ze totnogtoe gemaakt hebben; men vraagt hen nu ook om na te gaan wat ze kunnen

ondernemen om op hun eigen niveau, afhankelijk van het probleem, hun leeftijd, de buurt, ... Daarnaast dienen de leerlingen hun omgeving te sensibiliseren, oplossingen te bedenken en voorstellen te formuleren.

Verder vraagt WWF dat de klassen zich zouden openstellen voor de buitenwereld. Daarom stapte men dit jaar af van een verslag over de kwaliteit van de poelen in de omgeving en aanbevelingen "voor eigen gebruik". Leren werken in een netwerk en deel uitmaken van een beweging horen tot de pedagogische doelstellingen van het programma: de organisatoren willen dat de klassen samenwerken met andere klassen, met plaatselijke verenigingen, met het gemeentebestuur en met natuurgidsen.

Positieve actie

Al te dikwijls komen milieu en natuur bij de leerlingen op een negatieve manier aan bod: vervuiling van lucht en water, verspilling van grondstoffen, soorten die uitsterven, biotopen die verdwijnen ... Respect voor de natuur en het milieu is in dit project voor de verandering nu eens een positieve waarde.

Het Groene Zegje

Alle klassen die deelnemen aan een WWF-project, krijgen drie-maal per jaar het contactblad "Het Groene Zegje" toegestuurd. Daarin worden de verschillende educatieve projecten van WWF uit de doeken gedaan en komen de belangrijkste etappes van alle projecten aan bod. Via dit contactblad wordt er ook een band gesmeed tussen de verschillende partners van het Groeiend Groen-programma en de 3.000 leerkrachten die in contact staan met WWF.

Een van de belangrijkste programmapunten van Groeiend Groen is de negatieve berichtgeving te counteren met positieve acties, door te zoeken naar een oplossing die aangepast is aan de plaatselijke toestand en waar alle belanghebbende partijen zich kunnen vinden. Het pilootproject in het Parc Naturel des Collines toonde reeds aan dat dit mogelijk is. Het enthousiasme van de deelnemende klassen werkte aanstekelijk, bij boeren zowel als bij particulieren, natuurliefhebbers en gemeentebesturen.

Autonome klassen

Het educatieve programma van WWF wil het de deelnemende klassen ook wat gemakkelijker maken door de publicatie van een activiteitscatalogus, zodat de ene school baat kan vinden bij de ervaring van een andere.

Yves Borremans en Olivier Lemaitre
Bron en foto's: WWF Belgium - Panda Magazine

**Plan Dua om onverkort
MAP2 in werking te doen
treden terug naar af**

22

EUROPESE COMMISSIE: "GANS VLAANDEREN MOET KWETSBAAR GEBIED WORDEN"

Op negen november reeds stuurde de Europese Commissie aan België een "met redenen omkleed advies" waarin volledig de vloer geveegd wordt met de Vlaamse mestwetgeving (MAP1). De Commissie komt tot de conclusie dat gans Vlaanderen als een kwetsbaar gebied moet worden aangeduid in het kader van de Europese Nitraatrichtlijn. Daarmee volgt zij de argumentatie die de milieubeweging twee jaar geleden had opgebouwd in haar klacht aan de Commissie. Het met reden omkleed advies heeft verstrekkende gevolgen: onder meer de plannen van leefmilieuminister Dua om het MAP2 onverkort in werking te doen treden worden er volledig door doorkruist.

"De beslissing van Dua om het MAP van haar voorganger onverkort in werking te doen treden, heeft ons met verstomming geslagen," stelt BBL-beleidsmedewerker Bart Martens. "Het was uitgerekend Dua die - toen nog als parlamentslid - het zogenaamd MAP2 sterk op de korrel nam. Ze legde daarbij de vinger op de wonde: door een ontoereikende aanduiding van kwetsbare gebieden en de 'carte blanche' die aan de landbouwers wordt gegeven om van de bemestingsnormen af te wijken, kunnen de milieudoelstellingen nooit gehaald worden." Met MAP2 kan dan ook onmogelijk aan de Europese kritiek tegemoet gekomen worden. MAP2 voorziet bijvoorbeeld geen wijzigingen in de ontoereikende aanduiding van kwetsbare gebieden onder MAP1. De Vlaamse regering zal dus op basis van de dwingende adviezen van de Commissie het huiswerk van de vorige regering helemaal moeten overdoen. "De milieubeweging vindt dat de regering nu maar eens moet ophouden met verstopper-tje te spelen door Europa steeds opnieuw om de tuin te leiden met nieuwe, volkomen ontoereikende plannen," stelt Bart Martens. "Ook voor de landbouwers zelf leiden de opeenvolgende ondermaatse MAP-pogingen tot een gebrek aan rechtszekerheid."

Laatste stap voor veroordeling door Europees Hof

Een met redenen omkleed advies is niet min. Het vormt de laatste stap die de Commissie zet vooraleer ze een lidstaat voor het Hof van Justitie daagt. Tegen een gemotiveerd advies heeft een lidstaat geen verweer meer. De lidstaat krijgt in principe twee maanden

tijd om haar wetgeving aan het Europees advies aan te passen. Voor Vlaanderen dient dit te gebeuren voor 09 januari 2000! Gebeurt dit niet dan daagt de Commissie de lidstaat voor het Europees Hof van Justitie, waarbij de Commissie het Hof ook voorstelt een bepaalde dwangsom te vorderen indien een lidstaat weigert zich aan de Europese wetgeving aan te passen. Het wordt dus menens nu.

Gans Vlaanderen kwetsbaar!

De kritiek die de Commissie in haar 44 bladzijden tellend "met redenen omkleed advies" uit is niet mals. De Commissie laakt het feit dat Vlaanderen enkel kwetsbare waterzones aanduidde die actueel gebruikt worden voor drinkwaterwinning. De Nitraatrichtlijn beoogt echter ook de bescherming van ecosystemen tegen overbesteding en stelt dat alle door overbesteding bedreigde wateren als kwetsbaar moeten worden aangeduid.

Na toetsing van de Vlaamse situatie op vlak van waterkwaliteit aan de aanduidingscriteria van de nitraatrichtlijn, komt de Commissie tot dezelfde conclusie dan deze die de milieubeweging en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) reeds twee jaar geleden trok: "Gezien het algemeen verspreide intensieve bodemgebruik in de landbouw en de algemene, homogene en zeer zware druk van de meststoffen en effluënten van de veeteelt in Vlaanderen - gemiddeld 430 kg N/ha per jaar volgens Eurostat - lijkt het gehele grondgebied van het Vlaams Gewest dan ook als kwetsbare zone te moeten worden aangewezen." Bovendien kan de Commissie niet aanvaarden dat in de veel te krap aangeduide kwetsbare

zones, nog aanzienlijke gebieden meer bemest mogen worden dan aangegeven in de Nitraatrichtlijn (170 kg stikstof uit dierlijke mest per ha per jaar). De Commissie merkt op dat de richtlijn een soepeler bemestingsnorm niet a priori uitsluit, maar dan enkel indien op basis van objectieve elementen kan aangetoond worden dat de toegestane hogere bemesting de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn niet in gedrang brengt.

Naar een "spiegelbeeld"-MAP

Bart Martens: "Vlaanderen kan er nu niet langer onderuit om gans haar grondgebied als kwetsbaar aan te duiden. Wil men straks hoge dwangsommen vermijden, dan moet het MAP in die zin worden gewijzigd. Dat betekent ook dat in principe in gans Vlaanderen de strenge bemestingsnorm van 170 kg N per ha per jaar moet gelden. In principe, want zoals hoger gesteld kunnen volgens de nitraatrichtlijn in bepaalde gebieden, waar bijvoorbeeld hogere gewasopbrengsten worden gehaald en dus meer meststoffen door de gewassen worden onttrokken, hogere bemestingsnormen worden toegestaan. Deze afwijkende bemestingsnormen zijn echter slechts mogelijk indien de milieudoelstellingen (de maximale nitraatconcentratie in grond- en oppervlaktewater; nvdr) daardoor niet in het gedrang komen." Deze afwijkende bemestingsnormen moeten dan wel wetenschappelijk onderbouwd worden en via de "derogatieprocedure" van de nitraatrichtlijn ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd.

"In het voorjaar van 1998 stelde de milieubeweging in haar "milieu-MAP" voor onder welke voorwaarden en in welke gebieden zo'n afwijking verdedigd kan worden en door de milieubeweging mee voor Europa kan worden ondersteund. Dat aanbod geldt nog steeds. Maar dan moet men wel een "spiegelbeeld"-MAP maken, waarbij de bemestingsnormen die nu in MAP2 gelden voor de kwetsbare zones water de algemene regel worden, terwijl de forfaitaire normen die in MAP2 als algemene norm gelden, de uitzondering worden. Deze afwijkende forfaitaire normen moeten dan wel worden aangescherpt, in een veel kleiner gebied worden toegepast en onder strikte randvoorwaarden. Worden in bepaalde gebieden de milieudoelstellingen uiteindelijk toch niet gehaald, dan vervalt hier de afwijkende norm en mag terug slechts 170 kg N per ha per jaar worden opgebracht," verduidelijkt Martens.

De milieubeweging heeft deze procedure - trouwens de enige die wettelijk mogelijk is - steeds verdedigd omdat zij de meeste garanties biedt dat uiteindelijk toch de milieudoelstellingen worden bereikt. Het is immers de Europese Commissie die finaal op basis van zuiver wetenschappelijke objectieve gegevens gaat oordelen tot welk niveau van de 170 kg norm kan afgeweken worden, zonder de milieudoelstellingen in gedrang te brengen. Op die manier wordt uitgesloten dat de bemestingsnormen het resultaat blijven van een "politiek compromis", zoals nu het geval blijkt.

De bodemnorm kan de bemestingsnorm niet vervangen

Ook op andere punten moet het MAP2 drastisch worden bijgestuurd. Zo blijkt uit Nederlands onderzoek dat de mogelijkheid die in MAP2 aan boeren wordt geboden om af te wijken van de forfaitaire bemestingsnormen, als zij in het najaar maar bewijzen een bepaalde stikstofresiduwaarde in de bodem niet te overschrijden, niet kan aangehouden worden.

De omvattende studie "Bepaling van de hoeveelheid minerale stikstof in de bodem in het najaar als instrument voor het te voeren stikstofbeleid" van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) komt na doorgedreven onderzoek van uitgevoerde proeven tot de volgende conclusie: "De onbekende doelmatigheid, de onvoorspelbaarheid, de hoge bemonsteringskosten en de blijvende onzekerheidsmarge bij de bepaling maken de "grenswaarde" (voor het stikstofresidu in de bodem) tot een hoogst onzeker beleidsinstrument." De studie toont aan dat zelfs de destijds in Nederland voorgestelde grenswaarde voor het stikstofresidu van 70 kg/ha (in MAP2 is dat 90 kg/ha) in vele gevallen zal aanleiding geven tot

overschrijding van de 50 mg nitraatnorm in grond- en oppervlaktewater. Deze vaststellingen maken dat de nitraatresidunorm onmogelijk kan gebruikt worden als een 'regulerend' beleidinstrument dat in de plaats komt van strenge forfaitaire bemestingsnormen. Wel kan de norm interessant zijn vanuit 'educatief' oogpunt, om de bemestingspraktijk verder mee af te stemmen.

"Deze conclusies verwijzen gans de "filosofie" van MAP2, met de voorziene afwijking op basis van de nitraatresidunorm via de milieubeleidsvereenkomst, naar de prullenmand," luidt het bij een strijdbare Bart Martens.

Geen verstoppertje meer

De milieubeweging eist dan ook een dringende en drastische bijsturing van MAP2. Die moet meer zijn dan het verschuiven van wat punten en komma's. De Vlaamse regering kan niet langer verstoppertje blijven spelen en de Europese Commissie blijven tergen door opnieuw de Europese aanbevelingen naast zich neer te leggen met een cosmetische bijsturing van het ontoereikende MAP2.

23

VOOR GENT GEEN ISVAG-KLOON

Op 09 december vernietigde Vlaams minister van Leefmilieu Vera Dua in beroep de milieuvergunning voor een afvalverbrandingsoven van de NV Fabricom in de Gentse kanaalzone. Deze vergunning was eerder door de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen aan Fabricom toegekend. Hiermee volgt de minister de argumenten van Bond Beter Leefmilieu (BBL), Gents MilieuFront en een 50-tal beroepsindieners. Een goede zaak voor de Gentse Kanaalzone, die nu al overbelast is op het gebied van dioxines!

Op 29 april 1999 verleende de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen de milieuvergunning voor een verbrandingsoven in de Gentse Kanaalzone. De vergunning kwam er ondanks tientallen negatieve bezwaarschriften. De oven zou immers ingeplant worden in een van de sterkst vervuilde regio's in Vlaanderen.

Al te veel dioxines

Het jaarrapport van de Vlaamse Milieumaatschappij, dat enkele dagen voor de vernietiging van de milieuvergunning voor Fabricom werd gepubliceerd, toonde nogmaals aan dat de hoeveelheid dioxines in de Gentse kanaalzone veel te hoog ligt en dat ook voor andere luchtverontreinigende stoffen de normen regelmatig overschreden worden. Zo bedraagt de dioxine-uitstoot van Sidmar een veelvoud van wat een gemiddelde verbrandingsoven in Vlaanderen uitstoot.

Vanuit het oogpunt van de volksgezondheid en het leefmilieu is de Gentse kanaalzone dan ook een gebied dat aan een stevige sanering toe is. Een nieuwe bron van dioxine-uitstoot is hier echt niet op zijn plaats.

Minister Dua koppelt haar beslissing tot vernietiging verder aan de conclusie uit het MER dat de geluidsnormen voor de avondperiode moeilijk zullen kunnen gerespecteerd worden. Alvast 's nachts zouden de normen met minstens 5 dB overschreden worden. De Raad van State heeft reeds meermaals vastgesteld dat, als de hinder niet tot een aanvaardbaar niveau kan worden beperkt, de vergunning wordt geweigerd.

Milieubeweging tevreden

Bond Beter Leefmilieu (BBL) en Gents MilieuFront (GMF) zijn verheugd met de beslissing van de minister dat er geen nieuwe vergunningen zullen toegestaan worden voor de verwerking van slib of hoogcalorische bedrijfsafvalstoffen alvorens de hoeveelheden en de recyclagemogelijkheden duidelijk in kaart gebracht zijn. Hiertoe moeten uitvoeringsplannen worden opgemaakt die vooropstellen hoe men deze afvalstromen maximaal kan voorkomen, hergebruiken of recycleren. Deze uitvoeringsplannen moeten bovendien aangeven welke de best beschikbare technieken zijn om de uiteindelijk restfracties te verwerken.

Davy Polle Paulus

STEEK JE NEUS IN
ANDERMANS ZAKEN:

KOOP MAX HAVELAAR

Door koffie met het Max Havelaar-keurmerk te drinken, zorg je er mee voor dat koffieproducenten een eerlijke prijs voor hun oogst krijgen. Zo draag je bij tot een rechtvaardigere wereldhandel. Een goeie zaak? Zeker, dus steek er snel je neus in.

Max Havelaar. Eerlijk smaakt het best.

KOFFIE met het keurmerk onder andere TE KOOP BIJ:

makro

Voor meer info: www.maxhavelaar.net

Spoorweg zonder grenzen?

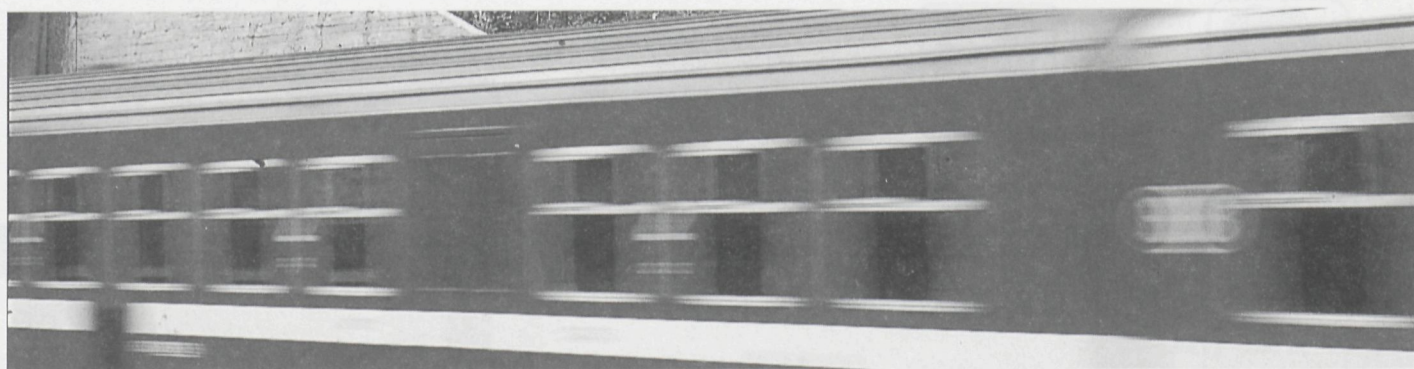
26

In de marge van de Europese ministerraad Vervoer van 09 en 10 december kwam het dossier van de IJzeren Rijn opnieuw ter sprake. De Belgische regering wil dat het zogenaamde historisch tracé voorlopig opnieuw wordt opengesteld; zelfs zonder eerst een milieueffectenrapport (MER) uit te voeren. Bond Beter Leefmilieu en de Nederlandse Stichting Milieufederatie Limburg verzetten zich tegen dit voorplan. Het opnieuw in gebruik nemen van het historisch tracé betekent immers een ramp voor de leefbaarheid van verschillende woongebieden en zal een ernstige aantasting meebrengen van een zeer zeldzaam, internationaal beschermd natuurgebied. Bovendien verzet de milieubeweging zich tegen de opvatting dat de IJzeren Rijn door de veronderstelde verschuiving in vervoerswijzen, een beduidende milieu-impact zal kennen. Daarom vraagt de milieubeweging dat eerst een grondige discussie gevoerd wordt over het nut en de noodzaak van de nieuwe spoorverbinding.

Volgens de Belgische regering zal de heropening van de IJzeren Rijn op korte termijn een alternatief vormen voor het wegtransport, met zowel in Nederland als in België gunstige gevolgen voor het leefmilieu en de mobiliteit. De milieubeweging is daar echter helemaal niet van overtuigd. Uit een studie van het Nederlands Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu naar de effecten van de Betuwelijn in Nederland, de nieuwe spoorverbinding tussen Rotterdam en het Ruhrgebied, bleek dat de effecten op de uitstoot van CO₂ en NO_x door het goederenverkeer verwaarloosbaar zijn (een daling tussen 0 en 2,5 procent). Een actualisatie van deze studie wijst zelfs uit dat de onbeduidende milieuwinst die eerder was berekend nog naar beneden toe moet worden bijgesteld, zodat deze mogelijk zelfs negatief uitvalt! Deze conclusie wordt bovendien bevestigd in een studie van eind 1998 van het Centrum voor Energiebesparing en Schone Technologie te Delft. Deze studie besluit dat een reductie van de CO₂- en NO_x-uitstoot door het goederenvervoer van enkele tienden van procenten het maximaal haalbare is. De studie stelt dan ook dat de aanleg van de Betuweroute niet met milieuargumenten kan worden verdedigd.

Spoor geen alternatief op korte afstand

Uit twee andere studies blijkt daarnaast dat de verwachte verschuiving van wegvervoer naar spoorvervoer zeker niet mag overschat worden. Zo zal het extra spoorverkeer op de Betuwelijn voor 80 procent van de binnenvaart komen en slechts voor 20 procent van de weg. Bovendien trekt de nieuwe spoorweg bijkomend verkeer aan dat nu via andere havens verloopt. De beleidsverantwoordelijken verwachten dan ook te veel van een automatische verschuiving van weg naar spoor. Die verschuiving zal er pas komen als het vervoer over de weg ontmoedigd wordt, door bijvoorbeeld scherpe milieueisen te stellen aan vrachtwagenvervoer, kilometerheffingen of rekeningrijden in te voeren, snelheidsbeperkingen op te leggen, ...

Deze discussie werpt een heel ander licht op het nut van de IJzeren Rijn. Dat elke container die langs de IJzeren Rijn wordt vervoerd een container minder op de weg betekent, is onzin. Tot nog toe blijkt containervervoer via de trein slechts rendabel boven de 400 à 500 km. Meer dan de helft van de containers die via het spoor van en naar Antwerpen wordt gevoerd heeft als bestemming of herkomst Italië of Zwitserland. Naar Italië en Zwitserland worden meer containers vervoerd dan naar Duitsland en Frankrijk, terwijl het totale goederenvervoer (over alle modi) met deze laatste landen meer dan achtmaal zoveel bedraagt. Zonder een flankerend beleid zal het aanleggen van nieuwe goederenspoorverbindingen met het hinterland er enkel voor zorgen dat nog meer nieuwe lange-afstands-shuttlediensten per spoor zullen worden ingelegd naar ver afgelegen knooppunten in het hinterland (Italië, Oostenrijk, Zwitserland, Zuid-Frankrijk en Oost-Europa). Meer goederen zullen per spoor vervoerd worden naar gebieden die nu door andere havens of door de binnenvaart worden bediend. In dit geval zal de IJzeren Rijn dus niet zozeer het wegvervoer beconcurreren maar wel de binnenvaart en andere havens die dicht bij het uiteindelijke afzetgebied gelegen zijn.

Als de bewindslieden echt de milieu-effecten van het goederen-transport willen terugdringen, zal het beleid het goederenvervoer over de weg hoe dan ook moeten ontmoedigen. Maar daarvoor ontbreekt blijkbaar de politiek moed. Zo blijkt minister Stevaert koudwatervrees te hebben voor het instrument rekeningrijden en int het Antwerps havenbedrijf aanlegrechten op binnenschepen, terwijl vrachtwagens gratis mogen aanrijden. Voor de milieubeweging is het dan ook duidelijk dat de IJzeren Rijn pas goederenverkeer van de weg zal halen als het vrachtwagentransport wordt tegengewerkt. In dit licht moet dan ook eerst een grondige discussie over het nut en de noodzaak van de IJzeren Rijn worden gevoerd.

Vervolgens milieueffectenrapport noodzakelijk

Pas als aangetoond wordt dat de IJzeren Rijn een beduidende positieve invloed heeft op het verminderen van het wegverkeer, kan nagedacht worden over het beste tracé. Daarom moet via een milieueffectenrapport (MER) worden onderzocht welk tracé het minst schade toebrengt aan de leefbaarheid in steden en aan natuur en landschap. Het is daarbij duidelijk dat een heropening en modernisering van de IJzeren Rijn via het historisch tracé een ramp betekent voor natuur en landschap. Bovendien wordt de leefbaarheid van verschillende woongebieden langs het tracé ernstig aangetast. Zo loopt het historisch tracé dwars door Weert en Roermond in Nederland en Wegberg en Mönchen-Gladbach in Duitsland. De geluidsoverlast van goederentransporten in de woongebieden langs dit tracé zal groot zijn, temeer daar de treinen 24 uur per dag zouden langsdenderen. Het vervoer van gevaarlijke stoffen via de IJzeren Rijn zal bovendien de nodige risico's met zich meebrengen.

Daarnaast betekent dit historisch tracé een zware aantasting van natuur en landschap. Zo doorsnijdt de IJzeren Rijn het Meinweggebied in Nederlands Limburg. Dit uiterst waardevolle gebied is beschermd als nationaal park en stiltegebied, geniet Europese bescherming als vogelrichtlijn- en habitatgebied en is een onderdeel van het grensoverschrijdend Nederlands-Duits natuurgebied "Maas-Swalm-Nette". Het Meinweggebied beschikt over enorme landschapswaarden die uniek zijn voor Nederland. Verder loopt het historisch tracé ook langs de Weerter- en Budelerbergen, eveneens zeer waardevolle natuurgebieden die zijn aangemeld als vogel-

richtlijngebied. Alternatieven moeten daarom in een milieueffectenrapport in alle ernst worden onderzocht.

MER is ook juridisch verplicht

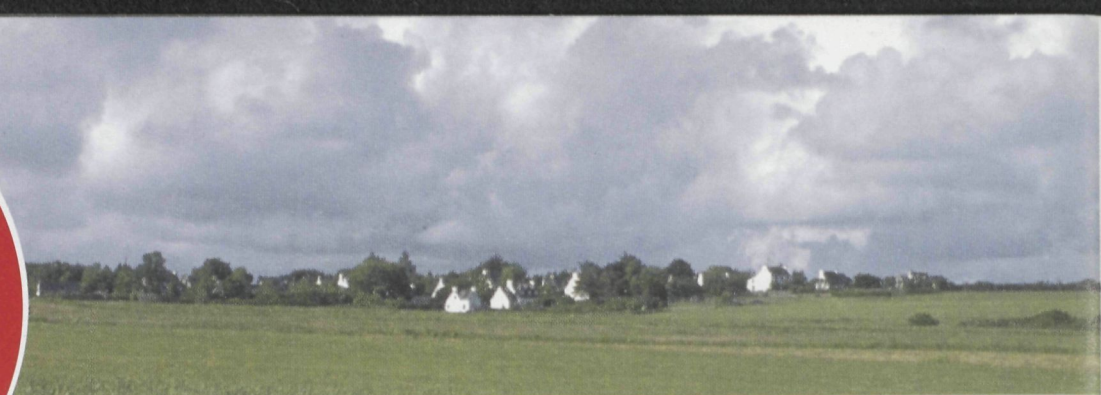
De milieubeweging bestrijdt de stelling van sommige Vlaamse juristen dat geen MER moet opgemaakt worden omdat het scheidingsverdrag van 1839 voorrang heeft op Nederlandse wetgeving die de opmaak van een MER verplicht. De plicht tot het opmaken van een MER voor de IJzeren Rijn volgt immers ook uit de Europese richtlijn inzake milieueffectenbeoordeling en de Europese Habitatrichtlijn. Zelfs als zou gesteld worden dat de oude verdragen volgens het Volkenrecht voorrang hebben op de Europese richtlijnen, dan nog kan men niet aan de plicht tot het opmaken van een MER verzaken. De MER-plicht voor dit soort activiteiten volgt immers ook uit het internationaal VN-verdrag van 25 februari 1991 inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband - het zogenaamde Verdrag van Espoo -. Dit verdrag is van veel latere datum dan de verdragen die bilateraal tussen België en Nederland werden afgesloten, zodat ze in de rechtsleer voorrang krijgen. Bovendien eist dit laatste verdrag dat voor projecten met grensoverschrijdende milieueffecten, steeds een grensoverschrijdend MER wordt opgemaakt.

Langs Nederlandse kant werd ter voorbereiding van een MER reeds een startnotitie opgemaakt, waarin voorgesteld wordt om vijf mogelijke tracés te onderzoeken. De milieubeweging dringt er op aan dat nu ook langs Belgische zijde gestart wordt met de opmaak van een MER, waarbij in de eerste plaats een studie wordt uitgevoerd naar het effect van de IJzeren Rijn op de vermindering van het wegverkeer. In plaats van te steunen op verdragen van meer dan 150 jaar oud om het historisch tracé via een achterpoortje opnieuw open te stellen, zou de Belgische overheid er goed aan doen snel te starten met een studie naar de noodzaak en de milieu-effecten van de heropening van de IJzeren Rijn. Het denken over milieu en natuur is de laatste 150 jaar toch niet blijven stilstaan?

Erik Grietens

27

Bio bij

De verbruiker

Meer en meer consumenten kiezen bewust voor eerlijke voeding. De verbruiker heeft inmiddels ontdekt dat ook gezonde voedingsmiddelen, geteeld met respect voor het milieu, best smaakvol kunnen zijn. De voorbije dioxinecrisis heeft de drempel naar producten van biologische land- en tuinbouw alvast verlaagd. De verbruiker weet stilaan dat het ook hier om kwaliteitsproducten gaat die, door hun arbeidsintensievere teeltmethode, een eerlijke prijs verdienen en vaak iets duurder kunnen zijn dan producten uit de algemeen gangbare landbouw.

De wetgeving rond Bio

Voor deze milieuvriendelijke vorm van landbouw werd een specifieke reglementering uitgewerkt door de Europese Commissie. Sinds 1 januari 1993 is ze erkend in alle lidstaten van Europa. Alleen officiële organismen, erkend door het Ministerie van Landbouw, zoals Ecocert (vooral actief in Wallonië) en Blik (Vlaamse tegenhanger) mogen in België controleren of deze reglementering op afdoende wijze wordt nageleefd. Tevens zijn zij ook bevoegd om de lijst op te maken van producten waarop het Belgische "Biogarantie"-label mag prijken.

Hoe het begon bij GB?

GB startte reeds een tiental jaar geleden met de verdeling van biologische producten. Allereerst in de groente- en fruitafdeling, later in de kruidenierswaren. In die tijd kregen de producten het GB-etiket mee of werden ze onder de merknaam van de producent of erkende verdeler verkocht. De vraag naar biologisch geteelde producten is pas de laatste twee jaren goed op gang gekomen. Gedurende 1 jaar had GB het alleenrecht op de verdeling van "La Vie", een Frans merk dat in het buitenland al zijn strepen had verdiend.

En nu?

Een strategische krachtlijn

Waarom eet men "Bio"?

Bio bij GB

De producten bij GB

Vandaag brengt GB meer verscheidenheid in haar assortiment door het invoeren van andere merken, al naargelang de opportuniteit zich voordoet en dit in al haar afdelingen.

Op die manier krijgen (vaak ook kleine) producenten de kans hun kwaliteit gedurende een aanzienlijke periode te bewijzen, in afwachting van een eventuele lancering van biologische producten onder een generieke merknaam.

Het is gevaarlijk om zich op de biologische markt te storten zonder de bevoorradingslijnen degelijk te kunnen controleren. Immers nog meer dan voor de gewone producten geldt voor de biologische dat de inhoud en de kwaliteit die de consument worden beloofd ook perfect moeten worden gecontroleerd en verzekerd. Daar de volumes op de markt minder groot zijn dan voor traditionele producten, moeten we er zeker van zijn voldoende hoeveelheden te kunnen aanbieden. Daarom volgen wij de krachtlijn om als prioriteit, elke behoefte, in elk gezin met minstens één biologisch product te kunnen dekken.

Er zijn twee hoofdmotieven om biologisch te eten. Een individueel motief houdt verband met de nood aan antwoorden op de bekommernissen en vragen van de consument. Het tweede motief is collectiever en houdt verband met de zorg voor het milieubehoud, meer bepaald met het behoud van de fok- en teeltterreinen, en met het respect voor de dieren.

de consument de kans zijn basisproducten zoals wortelen, aardappelen, uien, sla, appels,...in een "bioversie" aan te kopen. Als derde afdeling komt de zuivelafdeling aan de beurt, een afdeling waar ook het Franse label AB (Agriculture Biologique) zich laat opmerken. De vlees- en charcuterieafdeling is volop in opmars, wijnen maar ook alcoholvrije dranken vinden stilaan hun vaste plaats in onze rekken. Tijdens de voorbije sinterklaasperiode kon u naast een biologische speculaas ook een overheerlijke ambachtelijke marsepein uitproberen tegen 99,- F voor 250 g.

Vooruitzichten bij GB

om dat soort producten voor iedereen toegankelijk te maken. Elke week kan u overigens in onze folder "Mijn Week" een biologisch product ontdekken op de eerste binnenbladzijde. Doen!

Het totaalassortiment telt bij GB op dit moment een 260-tal referenties. Deze zijn uiteraard niet in al onze winkels tezelfdertijd aanwezig. Het aanbod is het resultaat van een wisselwerking in functie van de lokale vraag. Het leeuwendeel wordt in aantal referenties tot op vandaag opgeëist door de kruidenierswaren waarin ook enkele gamma's zijn vertegenwoordigd. Hierin zitten zowel koekjes, conserven als zoet broodbeleg. Daarna zijn de groenten en het fruit sterk aanwezig en presteren beter in volume. In deze afdeling krijgt

Bio is een vraagmarkt en neemt in al onze winkels uitbreiding! De supermarkten Super GB, Super GB Partner en Contact GB geven een mooi overzicht van de grootste verscheidenheid aan producten. Het biologische assortiment maakt daar integraal deel van uit.

Ook in onze hypermarkten Maxi GB breidt men de biologische verse producten uit. Wel wordt erop toegezien dat het aanbod de vraag op bevredigende wijze kan dekken. Als grootste distributeur in België stelt GB Group alles in het werk

**Voor verdere inlichtingen contacteer
de afdeling GB Milieucommunicatie
op het nr. 02/ 729 25 07**

V.U. Geneviève Bruynseels & Griet Leynaert
e-mail: griet.leynaert@gb.be
Olympiadenlaan 20 - 1140 Brussel

PUZZELEN

30

Christophe Vandevoort uit Herent wist ons tijdig de oplossing voor de novemberpuzzel te bezorgen. We gingen inderdaad op zoek naar de term "legbatterij". Hij mag dan ook binnenkort ons dubbel prijzenpakket van vorige maand verwachten. Maar ook voor december hebben we een prachtige prijs klaarliggen: een heus luxeboek waar je nog jaren plezier aan zult beleven. 'Punten en lijnen in het landschap' wordt ons aangeleverd door de Stichting Leefmilieu. Waarvoor dank. Los de puzzel op, plaats de letters uit de groene vakjes over naar het rooster en stuur de oplossing naar Bond Beter Leefmilieu, Milieurama-puzzel, Tweeerkenstraat 47, 1000 Brussel. Of mail het ons: hostmaster@bbbv.be.

Dirk Serneels

Stopplaats van de Lijn	Gewapend conflict	Supersnelle trein	Basisvoedsel	Telwoord	Koolmonoxyde	Vietend zoopdier	Struik	Dwarsmast	Loflicht	Dieren-vriendelijk voedingsmiddel
Platte zeevis	Primitief vaartuig	Huisdier	Opera van Verdi	Aziatisch oliestaafje	Lidwoord	Tafelgast	Antwerpse winkelstraat	Persoonlijk voornaamw. Doorschijnend weefsel		
Vrucht	Europese taal	Zijrivier v.d. Dijle	Harde slag op een hoge bal	Knaagdier	Keukengerel	Telwoord	Bevel	Spoorstaaf	Italiaanse muntheid	Vlaktemaat
Schop	Zuurtegraad	Gemeen	Buurcht	Vlucht	Stadje in Henegouwen	Pinnig	UND	Ploegsnede	Persoonlijk voornaamwoord	Bevestiging
Verbandsrest	Islamitische god	Vlucht	Stadje in Henegouwen	Pinnig	UND	Ploegsnede	Persoonlijk voornaamwoord	Bevestiging		
Voorzetsel	Beroep met dioxine-connotatie	Ploegsnede								

Oplossing van het vorige nummer:
LEGBATTERIJ

E						R
---	--	--	--	--	--	---

advertentie

Respecteert uw spaargeld uw zorg voor het milieu?

Stel u voor: u springt regelmatig in de bres voor de bescherming van een naburig natuurgebied, terwijl uw bank uw spaarcenten investeert in een prestigeproject waar ettelijke hectaren bos voor moeten wijken. Het kan: de meeste banken staren zich immers blind op de winst en hebben lak aan uw principes.

Al 14 jaar lang bewijst Netwerk Vlaanderen vzw dat het ook anders kan. Voor Netwerk is geld geen doel op zich, maar een instrument voor maatschappelijke vernieuwing. Daarom heeft Netwerk in samenwerking met de ASLK het Krekelsparen ontwikkeld. Een Krekelspaarrekening

biedt u het gewone rendement plus **100% zekerheid dat uw geld op een verantwoorde manier belegd of geïnvesteerd wordt:** niet in wapenhandel, kernenergie, dierproeven, criminele activiteiten of schending van mensenrechten, wel in bedrijven en organisaties die uw principes delen. Netwerk ontvangt bovendien voor elke Krekelspaarder een vergoeding van de ASLK. Met dat geld ondersteunt Netwerk al meer dan 400 geëngageerde projecten in Vlaanderen, met advies, giften en goedkope leningen.

Wil u de 11.271 ste Krekelspaarder (m/v) worden? Loop dan even langs bij uw plaatselijk ASLK-kantoor of **bel ons**.

Anders omgaan met geld

(02) 201 07 70

Netwerk Vlaanderen vzw, Vooruitgangstraat 333 bus 9, 1030 Brussel, (02) 201 07 70, fax (02) 201 06 02

Kalender

Negende contactdag Likona

Op zaterdag 15 januari 2000 organiseert de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (Likona) zijn jaarlijkse contactdag in het Limburgs Universitair

Centrum (LUC) te Diepenbeek. Likona is het samenwerkingsverband van een aantal werkgroepen die actief zijn op het vlak van bescherming van bedreigde planten- en diersoorten. Zij inventariseren, brengen veldgegevens samen en voeren acties. Het is de bedoeling om op deze contactdag alle mensen die de Limburgse natuur onderzoeken, of hierin geïnteresseerd zijn, samen te brengen en kennis te laten maken met recent natuuronderzoek in Limburg.

Vanaf 08.45u is iedereen welkom in het LUC, Universitaire Campus, gebouw D in Diepenbeek. Na de plenaire zitting die start om 09.15u en waar het verloop van de dag wordt toegelicht, krijgen een aantal sprekers de gelegenheid om kort een interessant aspect

van een onderzoek voor te stellen. Daarna vergaderen alle werkgroepen. Tijdens de middagpauze zijn er de boeken- en informatiestands.

In de namiddag worden dan de langere voordrachten gegeven over wetenschappelijk onderzoek in Limburg. Jorg Lambrichts zal het hebben over de belangrijke natuurwaarde van autosnelwegenbermen in de provincie, terwijl Hubert Lehaen 40 jaar vogelobservatie in het Hageven zal bespreken. Koen Van den Berghe schetst de toestand van de lynx in Limburg, en professor Pierre Vermeersch geeft een toelichting over de vondsten van de Neanderthaler in Limburg. Marc Janssen onderzocht of de Red-backspider hier kan overleven. N.C.M. Maes vraagt zich af hoe inheems onze bomen en struiken wel zijn. Alle Likona-leden, maar ook alle overige geïnteresseerden - Limburger of niet -, worden uitgenodigd om deel te nemen. De deelname is gratis, maar inschrijven is noodzakelijk.

Limburgse Koepel voor Natuurstudie (Likona), Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 Genk, Tel. 011/26.54.62, fax 011/26.54.55, e-mail: likona@limburg.be, <http://www.limburg.be/likona>

Opleiding Verkeerskunde van start

De nadelige gevolgen van de huidige mobiliteitsorganisatie zijn genoegzaam bekend: files, luchtvervuiling, lawaai, ongevallen, groot ruimtebeslag van rijdende en

geparkeerd staande voertuigen. Als er geen breuk komt in de huidige mobiliteitstrends, worden onze steden en gemeenten binnenkort nog nauwelijks bereikbaar, blijven er te veel verkeersslachtoffers te betreuren en loopt het mis met de leefbaarheid van onze steden en gemeenten. Een dergelijke zware uitdaging vraagt ook op het lokale niveau degelijke en vakkundig opgeleide ambtenaren. De nieuwe Vlaamse Regering heeft zich voorgenomen de mobiliteitsproblematiek daadwerkelijk aan te pakken. Hiervoor zijn dus goed opgeleide mensen nodig.

Om daar een antwoord op te bieden, hebben vier Vlaamse universiteiten - Gent, Brussel, Antwerpen en Leuven - en de Vlaamse Stichting Verkeerskunde de handen in elkaar geslagen. Zij bundelen hun kennisaanbod in

een postacademische opleiding Verkeerskunde. Het eerste deel van de opleiding dat nu wordt aangeboden (200 uur), is modulair samengesteld en beoogt de deelnemers in staat te stellen inzicht te krijgen in het verkeers- en ver-

voersgebeuren en een integrale oplossing uit te werken voor complexe verkeersproblemen. Hierbij wordt aandacht geschonken aan alle maatschappelijke actoren. Indien bijkomende financiële middelen gevonden worden, komt daar later nog een geïntegreerd seminarie bij. Twee van de vier aangeboden modules zullen van start gaan op 3 februari 2000. Thema's zijn *Duurzame mobiliteit* en *Bereikbaarheid en verkeersleefbaarheid*. De lessen zullen plaatsvinden in het Kasteel van Arenberg te Leuven, telkens op donderdag van 15.00 tot 22.00u. Tussen de lessen door wordt gezorgd voor een hapje en een drankje. De totale kostprijs van het programma (4 modules) komt neer op 30.000 BEF. Er kan voor de verschillende modules apart ingeschreven worden.

Verdere inlichtingen kunnen bekomen worden bij: KUL - ISRO, Griet Lievois, tel. 016/32.13.28, fax 016/32.19.81, e-mail: Griet.Lievois@isro.kuleuven.ac.be of op de website van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde: <http://www.verkeerskunde.be>

De Schelde: verhaal van een rivier

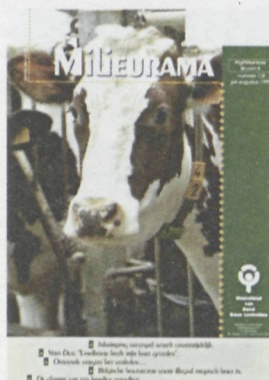
Bij Saint-Quentin in Noord-Frankrijk ontspring l'Escaut, een smalle rivier die in Vlaanderen door de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen stroomt en de zee bereikt aan de brede Scheldemonding in Nederland. De Schelde, zoals wij die nu kennen, is het resultaat van een proces waarbij mens en natuur 13 millennia lang op elkaar inwerken.

Het Provinciaal Museum van Zuid-Oost-Vlaanderen (PAMZOV) werkte het basisconcept voor een tentoonstelling over deze stroom uit. Het museum maakte reconstructies van de diverse landschappen uit de rijke en boeiende Schelde-geschiedenis en vulde die aan met archeologische voorwerpen die de rol van de mens in het verhaal van de rivier tastbaar maken. Naar aanleiding van de tentoonstelling verschijnt het boek "De Schelde: verhaal van een rivier", een uitgave van Davidsfonds Leuven.

De gelijknamige tentoonstelling is eerst te zien in het Vlaams Cultuurhuis 'de Brakke Grond' te Amsterdam van vrijdag 21 januari tot en met zondag 26 maart 2000.

Meer informatie kan je bekomen bij projectleider Sabine Vandeputte in de Brakke Grond op tel. +31/(0)20/622.90.14, fax +31/(0)20/625.32.79 of via de website <http://www.brakkegrond.nl>

Vanaf 01 februari 2000 zal je Milieurama er anders gaan uitzien

We kunnen er niet om heen. De beloftevolle aankondiging van een nieuw tijdperk weerklinkt reeds maanden in alle media, op elke hoek van de straat, in elke vereniging. Dat het nieuwe millennium nieuwe kansen biedt, valt niet te weerleggen. Een milieubeweging in beweging dient dan ook deze kansen aan te grijpen.

Ook Milieurama, het maandblad van Bond Beter Leefmilieu, ondergaat binnen enkele weken een gedaanteverwisseling. Enkele decennia geleden was het blad een belangrijke spreekbuis van de milieukoepel: vierwekelijks inspelen op de milieualactualiteit was toen een absolute must. Tijden veranderen echter. BBL groeide uit tot een milieuduizendpoot die ook steeds meer communicatiekanalen ging aanspreken: via onze campagnemagazines bereiken we momenteel vele honderdduizenden mensen, via de media slagen we erin om kort op de bal van de milieualactualiteit te spelen.

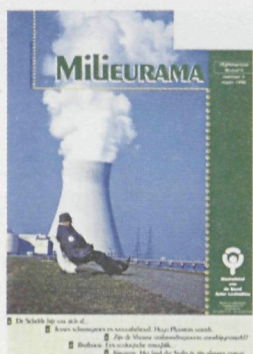
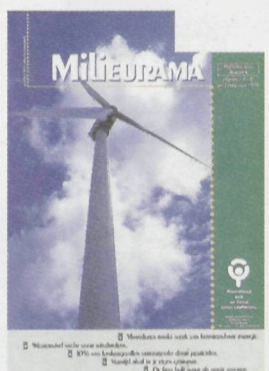
Betekent dit alles dat BBL zijn tijdschrift Milieurama overboord wil gooien? Niets is minder waar! BBL wil zijn blad doen uitgroeien tot het referentiemagazine inzake leefmilieu in Vlaanderen. En dit vanuit de vast-

stelling dat Vlaanderen niet beschikt over een leefmilieutijdschrift dat een brede lezersgroep wil aanspreken. Dit betekent wel een uitdaging voor de redactie van Milieurama ...

Daarom maakt Milieurama in de huidige vorm plaats voor een nieuw concept: vanaf 01 februari 2000 brengen we je het laatste nieuws omtrent leefmilieu tweemaandelijks én in een nieuw jasje. Wat we inboeten op periodiciteit trachten we alvast ruimschoots te compenseren op het vlak van kwaliteit. Om de twee maanden, dat wil zeggen meer plaats voor achtergronden bij dossiers, een nog betere aanpak van milieuthemata dan nu al het geval is, meer ruimte voor diepte ...

Uiteraard blijft Milieurama de leefmilieuproblematiek op de voet volgen. Als enige periodiek die volledig gewijd is aan het milieuthema in Vlaanderen, brengen we je al wat je wil weten. Milieurama, als periodiek van BBL, zal met uw steun ook in de toekomst op de bres staan voor een beter leefmilieu. Ons engagement van het verleden is ons engagement van de toekomst.

Davy Polle Paulus - Hoofdredacteur Milieurama
Danny Jacobs - Algemeen Coördinator BBL

Brows eens naar ...

De webstek van BBL

Communicatie en informatie. Twee begrippen die de laatste jaren ontzettend veel aan belang gewonnen hebben. Er staat geen rem meer op de communicatiemogelijkheden. Een organisatie van algemeen belang zoals BBL moet zich dan ook mengen in die maalstroom van informatie-uitwisseling, wil zij niet opgaan in het decor.

In toekomst zullen we trachten je nog sneller op de hoogte te brengen van de nieuwste ontwikkelingen op leefmilieugebied. Daarnaast stelt BBL zich als organisatie ook open voor iedere geïnteresseerde: een compleet overzicht van BBL als organisatie leidt je door de wandelgangen van de Vlaamse milieukoepel. Maar sinds 01 november vind je ook de BBL-campagnes, persberichten, ledenorganisaties, ... on line terug. Kortom: te veel om op te noemen.

We nodigen je dan ook graag uit eens een kijkje te komen nemen op ons elektronische adres. Omdat milieu je wel iets zegt ...

